Jaarverslag **2022**

Gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Drenthe

recreatieschap.nl

Recreatieschap **Drenthe**

Inhoud**sopgave**

Jaarverslag 2022

Recreatieschap Drenthe 4

Kerngegevens 5

Bericht van het Dagelijks Bestuur 8
- A. Voorwoord 8
- B. Ontwikkelingen op bestuurlijk niveau 8
- C. Ontwikkelingen 2022 8
- D. Belang Recreatie en Toerisme 9
- E. Uitwerken nieuw beleid 11
- F. Inzet gemeenten 12
- G. Afstemming 12
- H. Taken 12
- I. Aorta 16
- J. Doelmatigheid en rechtmatigheid 17
- K. Communicatie 18
- L. Resultaat boekjaar 19
- M. Voorstel tot vaststelling van de jaarrekening 19

Programmaverantwoording 20
- 1. Personeel 20
- 2. Huisvesting 21
- 3. Onderhoud 21
- 4. Overige 21
- 5. Bestuur 22
- 6. Stimuleringsfonds 23
- 7. Projectverantwoording 24
- 8. Blik vooruit 31

De Bosbergtoren te Appelscha

Jaarrekening 2022

Balans 33

Programmarekening 35

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling 36
- Inleiding 36
- Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening 36

Toelichting op de balans 40

Toelichting op de programmarekening 46

Controleverklaring 56
- 1. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant 57

Verplichte paragrafen 63

Bijlagen 73
- 1. Bijdrage gemeenten in de exploitatiekosten 74
- 2. Bijdrage gemeenten in het stimuleringsfonds Recreatie en Toerisme 75
- 3. Overzicht materiële vaste activa 76
- 4. a. Onderhanden projecten 78
- b. Toelichting op lopende projecten 80
- 5. Stimuleringsfonds Recreatie en Toerisme 84
- 6. Bestemmingsreserve stimuleringsfonds Recreatie en Toerisme 88
- 7. WNT-verantwoording 2022 89
- 8. Gebeurtenissen na balansdatum 90

Daarom Recreatieschap Drenthe

Samenwerken aan aantrekkelijk recreatief-toeristisch Drenthe en Ooststellingwerf

Het Recreatieschap is gespecialiseerd in recreatie en toerisme. Het Recreatieschap adviseert bestuurders, overheden en ondernemers. Daarnaast is zij actief bij conceptontwikkeling, realisatie en exploitatie van projecten en routestructuren. Het Recreatieschap snapt hoe bestuurlijke processen verlopen en beweegt zich proactief binnen de recreatiesector. Zo creëert zij kansen voor haar opdrachtgevers, mogelijkheden voor ondernemers en resultaten voor recreanten en toeristen.

Recreatieschap Drenthe

Missie

Het Recreatieschap is gespecialiseerd in recreatie en toerisme; we realiseren, voor het algemeen belang, een breed en gevarieerd aanbod aan recreatiemogelijkheden en ondersteunen onze deelnemers.

We zijn een gemeenschappelijke regeling van alle Drentse gemeenten en de Friese gemeente Ooststellingwerf. De onderlinge samenwerking is een voorwaarde om tot recreatief-toeristisch beleid te komen. Immers de gebruiker, de toerist en recreant, kent geen (gemeente)grenzen.

Wat doen wij?
Het Recreatieschap richt zich op coördinatie, advisering, plan- en projectontwikkeling, uitvoering en beheer. Om deze doelen te bereiken zet het Recreatieschap in op:

- Tevreden deelnemers c.q. opdrachtgevers binnen de GR;
- Gezonde, transparante en duurzame bedrijfsvoering;
- Gemotiveerde medewerkers;
- Integrale aanpak op bovengemeentelijk niveau;
- Stimuleren kennisdeling en -ontwikkeling;
- Samenwerken en lobbyen vanuit gerichtheid op haalbare resultaten;
- Sterk positioneren binnen haar netwerk c.q. haar opdracht.

We werken (nauw) samen met veel organisaties, zoals Marketing Drenthe, provincies, HISWA-RECRON Drenthe, KHN afdeling Drenthe, NTFU, ANWB, IVN, Nivon, Wandelnet, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Het Drentse Landschap, Fietsplatform, Wielerplatform en vele anderen. Juist deze samenwerking is belangrijk binnen het speelveld van de recreatief-toeristische sector.

Het Recreatieschap ontwikkelt, ondersteunt en voert uit in de wetenschap dat recreatie en toerisme van groot belang zijn voor de vitaliteit van Drenthe en Ooststellingwerf. Niet alleen de toerist, maar ook zeker de inwoner is gebaat bij een aantrekkelijk recreatief gebied. Immers, voorzieningen in het gebied zijn vaak beschikbaar dankzij de toerist/ recreant.

N.B.: Voor de leesbaarheid wordt in dit jaarverslag en -rekening gesproken over Drenthe en Drentse ontwikkelingen maar dit betreft ook de gemeente Ooststellingwerf.

Kerngegevens

Aantal deelnemende gemeenten	13
Aantal bewegwijzerde fietsroutes	21 (1.650 routebordjes)
Aantal LF (lange afstand) routes	2 (850 routebordjes)
Aantal bewegwijzerde wandelroutes	22 (10 informatiepanelen met 1.220 routebordjes)
Aantal bewegwijzerde MTB routes	24 (23 informatiepanelen en 2.450 routebordjes)
Fietsknooppuntennetwerk	658 knooppunten
	en 8.580 routebordjes = 2.640 kilometer
Wandelknooppuntennetwerk	2.150 knooppunten en 23.150 routebordjes
Informatiepanelen	495
Geopark-bebording	125 informatiepanelen en 150 routebordjes
Hunebedbewegwijzering	200 routebordjes

Personeelsgegevens (situatie per 31 december 2022)

Aantal fte beleidsadvisering	3,3 fte
Aantal fte routebureau	5,2 fte
Aantal fte ondersteunend	2,3 fte
Aantal medewerkers	14 personen

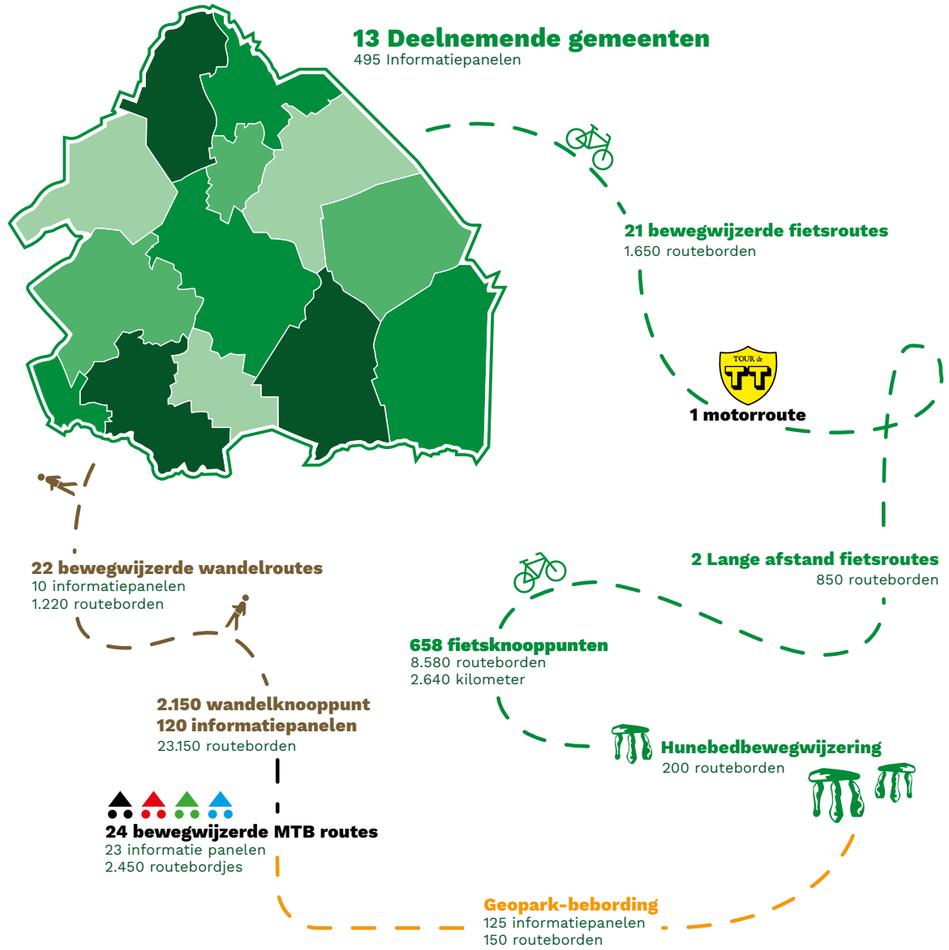

1. Havezate Mensinge
2. Speelgoedmuseum Kinderwereld
3. Uitkijktoren Onlanden
4. Internationaal Klompenmuseum
5. Museum de Buitenplaats
6. Museum De Wachter
7. Sprookjeshof Zuidlaren
8. Natuurplaats Noordsche Veld
9. Nationaal Gevangenismuseum
10. Breeland Recreatie
11. Rijk der Kabouters
12. Drents Museum
13. De Bonte Wever
14. Uitkijktoren De Zeven
15. Klimbos Appelscha
16. Verkeers- en attractiepark Duinen Zathe
17. Bosbergtoren
18. Buitencentrum Drents-Friese Wold
19. Vogelkijkhut
20. TT Circuit
21. Herinneringscentrum Kamp Westerbork
22. C+B Museum
23. Joytime Vrijetijdsrecreatie
24. Boomkroonpad
25. DX Adventures
26. Attractiepark Drouwenerzand
27. Hunebedcentrum
28. 25° Noord Recreatie
29. Keramisch museum Goedewaagen
30. Eko-Tours
31. Kabouterland
32. Openluchtmuseum Ellert en Brammert
33. Monumentendorp Orvelte
34. Shakespearetheater Diever
35. Nationaal Vlechtmuseum
36. Museum De Proefkolonie
37. Toegangspoort Holtingerveld
38. Radiotelescoop
39. The Nature Game Drenthe
40. Bezoekerscentrum Dwingelderveld
41. Col du VAM
42. Kartcircuit Pottendijk
43. Wildlands Adventure Zoo
44. Veenpark
45. Veenloopcentrum Weiteveen
46. Van Gogh Huis Drenthe
47. Ermerstrand
48. Plopsa Indoor
49. Kasteel Coevorden
50. Speelparadijs Cowboys en indianen
51. Onderduikersmuseum De Duikelaar
52. Vliegveld + Skydive Hoogeveen
53. Museum De Wemme
54. Beeldenpark De Havixhorst
55. Speel- en ijsboerderij De Drentse Koe
56. Museumboerderij de Karstenhoeve
57. Drukkerijmuseum Meppel

a. Doolhofpark Bakkeveen
b. Landgoed Nienoord
c. Martinitoren
d. Hortus Botanicus Haren
e. Museumspoorlijn STAR
f. Funpark Meppen
g. Attractiepark Slagharen
h. Giethoorn
i. Nationaal Park Weerribben-Wieden

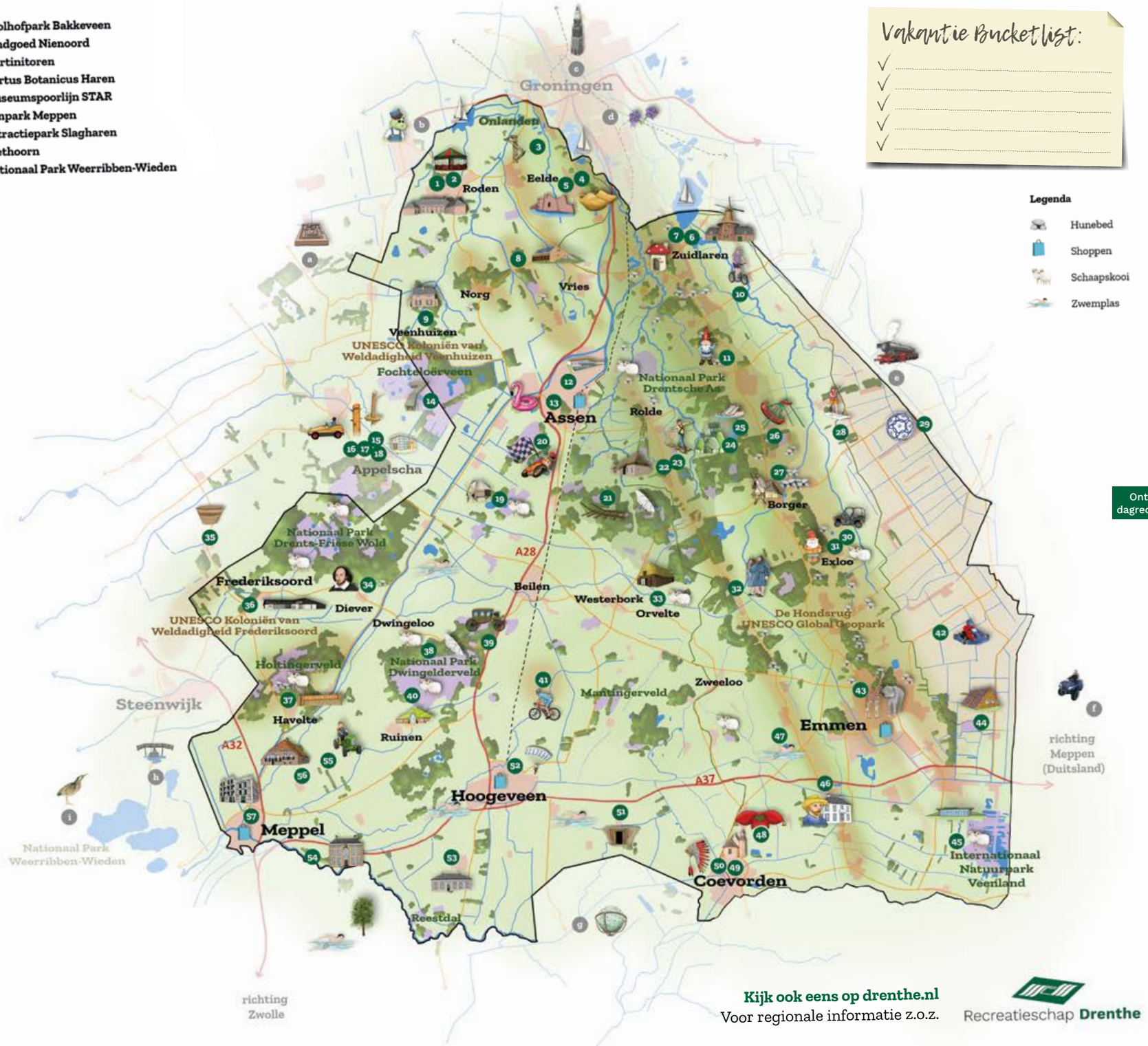

Vakantie Bucketlist:

- ✓
- ✓
- ✓
- ✓
- ✓

Ontwikkelde dagrecreatiekaart

Kijk ook eens op drenthe.nl
Voor regionale informatie z.o.z.

Recreatieschap **Drenthe**

Bericht van het **Dagelijks bestuur**

A. Voorwoord

Wij bieden u het jaarverslag en de jaarrekening 2022 van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Drenthe aan. De jaarrekening is gecontroleerd en voorzien van een goedkeurende controleverklaring van UNP accountants adviseurs te Assen.

B. Ontwikkelingen op bestuurlijk niveau

Het Algemeen Bestuur geeft sturing aan de organisatie en komt daarvoor jaarlijks meerdere keren bijeen. Elke gemeente heeft één zetel in het Algemeen Bestuur. In 2022 zijn een deel van de bestuurszetels, a.g.v. de gemeenteraadsverkiezingen, ingevuld door nieuwe bestuurders. Hierdoor is ook de invulling van het Dagelijks Bestuur gewijzigd.

Het team van het Recreatieschap werkt continue aan het verbeteren, versterken en de efficiency/doelmatigheid van de organisatie. Zo blijft het Recreatieschap een organisatie die de sector en de deelnemende gemeenten ontzorgt maar bovenal meebeweegt in een sterk veranderende tijd en omgeving. Naast schaalvoordelen leidt de bundeling van krachten regelmatig tot langdurige vruchtbare samenwerkingen.

C. Ontwikkelingen 2022

De afgelopen jaren kenmerken zich door sterke veranderingen. In 2022 konden we gelukkig gaan werken aan afbouw van de benodigde coronamaatregelen. De toeristisch recreatieve ondernemers, beter gezegd de hele samenleving heeft beroep moeten doen op het uithoudingsvermogen. De flexibiliteit werd keer op keer op proef gesteld. In de loop van 2022 konden we gelukkig zeggen dat de maatregelen tot het verleden behoren.

Deze periode heeft een aantal ontwikkelingen in gang gezet. Veel mensen hebben de groene ruimte dichtbij huis (her)ontdekt en zoeken daar ontspanning en vermaak. Ieder op zijn of haar eigen manier; je zou kunnen zeggen 'buiten kom je tot leven'. Hierbij sluiten de netwerken die we hebben ontwikkeld (wandel- en fietsknooppunten) goed aan. Wandelen is inmiddels volkssport nummer 1 en al lang niet meer alleen voor de oudere generaties. Daarbij vullen mensen de periode na hun werkzame leven steeds actiever in. Bewegen is een essentieel onderdeel van een gezonde levensstijl.

De maatregelen die nodig waren om de coronacrisis te bestrijden, hebben vooral veel invloed gehad op het personeelsbestand in de horeca- en recreatiesector. In de horecasector was de krimp in 2021 relatief het hoogst. In deze sector nam het aantal banen landelijk af met ruim 17.000, een krimp van 3,9 procent (LISA, 2021). Deze daling is grotendeels te verklaren door de verplichte sluiting van horecagelegenheden gedurende grote delen van 2020 en het begin van 2021. In de sector wordt ook relatief veel in deeltijd gewerkt. De vrijetijdsarbeidsmarkt is heel beweeglijk. Elk jaar stroomt ruim 30% in, maar ook weer uit. Die flexibiliteit wordt door veel mensen op prijs gesteld; zowel werkgevers als werknemers. Daarnaast wordt de sector gekenmerkt door een hoog aandeel flexibele contracten waarvan het dienstverband werd stopgezet wegens de verplichte sluitingen.

De afgelopen periode waren vooral de nadelen dominant. Veel personeel heeft werk gevonden in andere sectoren en is niet teruggekeerd na de versoepelingen (m.n. in de horeca). Bovendien is inmiddels is de arbeidsmarktsituatie sterk veranderd en is er in het algemeen sprake van krapte op de arbeidsmarkt. Een punt van aandacht is al langere tijd het perspectief om je door te ontwikkelen in de recreatiesector (carrièreperspectieven). Ook staat de horeca- en recreatiesector bekend om de vrij lage lonen (Pretwerk, mei 2022).

Voor nieuw talent en professioneel personeel is de recreatiesector sterk afhankelijk van de uitstroom uit de diverse vakopleidingen. In het vakblad 'Recreactie' van branchevereniging HISWA-RECRON werd daar aandacht aan besteed. De conclusie is alarmerend: 'De terugloop van het aantal eerstejaars bij recreatie-opleidingen is groot. Er is sprake van bijna een halvering van de nieuwe aanwas.' Samen met andere overheden, onderwijsinstellingen en ondernemers heeft het Recreatieschap het congres 'Goed Werkgeverschap' georganiseerd en staan we nu aan de vooravond van een Noord-Nederlandse versie van het 'Hospitality Pact'.

Het nieuws in 2022 werd helaas gedomineerd door de oorlog in Oekraïne; o.a. onzekerheid en tekorten aan grondstoffen zijn het gevolg. Energieprijzen rijzen de pan uit en we zitten in een periode van hoge inflatie. Mensen hebben minder te besteden en, zoals het nu lijkt, gaan vakantiegangers met name minder ver, korter op vakantie of besteden minder tijdens hun vakantie.

Nederlanders hebben vooral ook vakantie gevierd in eigen land. Mede door de 'Oer'-campagne van Marketing Drenthe is Drenthe gepromoot als provincie waar fantastisch de vrije tijd kan worden doorgebracht. Prachtige gebieden met de mogelijkheid om te recreëren, zowel voor de toeristen als zeker ook de eigen inwoners. Voldoende bewegen heeft meer aandacht gekregen en ook daarvoor is Drenthe bij uitstek geschikt.

D. Belang Recreatie en Toerisme

De sector recreatie & toerisme is van grote economische en sociaal maatschappelijke waarde, zowel voor de eigen inwoner als inkomstenbron als voor de recreant als gast. De toerist/recreant betekent voor een aanzienlijke hoeveelheid Drenten een boterham met beleg. De vrijetijdssector draagt bij aan de leefbaarheid van het platteland.

De sector zorgt voor veel werkgelegenheid en heeft een positief effect op het welzijn van de inwoners. Om Drenthe nog aantrekkelijker te maken voor inwoners en bezoekers en bestedingen en werkgelegenheid in de sector te vergroten, investeren de provincie en gemeenten in routenetwerken, zichtbaarheid (wat heeft Drenthe te bieden), wandelen en fietsen, (recreatieve) infrastructuur, ondernemerschap en innovatie. Drenthe streeft daarbij naar een toegankelijk landelijk gebied en biedt ruimte voor recreatie.

Voor het maken van ons beleid zijn goede inzichten over toerisme en recreatie belangrijk. Het belang wordt jaarlijks in beeld gebracht via het zgn. Ecorys-rapport dat het Recreatieschap laat uitvoeren. We maken de economische betekenis op gemeentelijk niveau van de vrijetijdseconomie zichtbaar door te kijken naar werkgelegenheid en bestedingen.

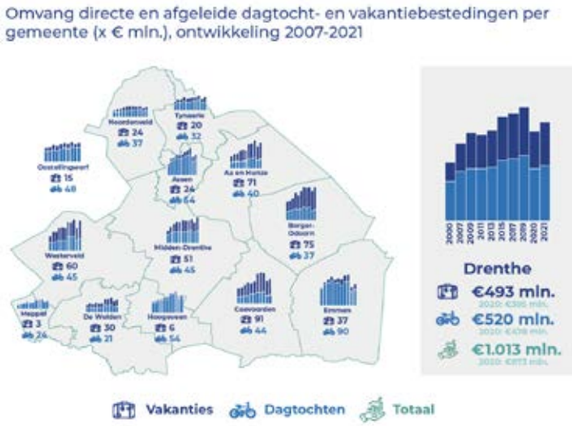

Ecorys, Monitor Toerisme 2021

Omzet
In 2021 is de omzet binnen de recreatief-toeristische sector in Drenthe gegroeid naar € 1.013 miljoen (2020: € 873 miljoen). In de Friese gemeente Ooststellingwerf werd € 63 miljoen omzet (2020: 56 miljoen) gegenereerd (dit is excl. de coronasteun die de sector heeft ontvangen van de overheid). Dagtochten, zoals bestedingen in de dierentuin, bij de TT, bij de Nationale Parken, in de gezellige brinkdorpen ed. zijn verantwoordelijk voor het grootste deel van de omzet, circa 51%. De overige 49% is toe te schrijven aan de verblijfsmarkt (bron: Ecorys 'Toerisme in Drenthe', januari 2023).

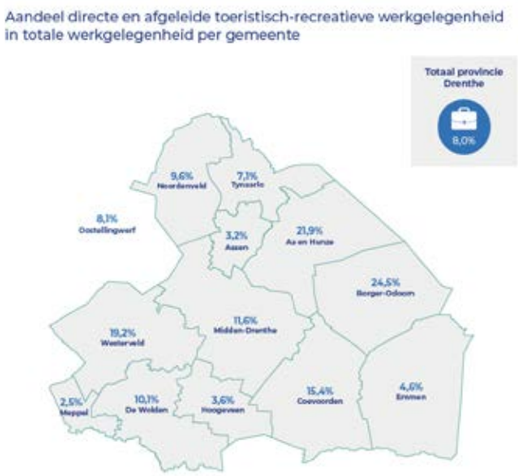

Ecorys, Monitor Toerisme 2021

Werkgelegenheid
De recreatieve sector draagt substantieel bij aan de provinciale economie. Uit het onderzoek kunnen we aflezen dat zowel de bestedingen (direct en indirect) als de werkgelegenheid die de sector oplevert belangrijk is. Ongeveer 1 op de 13 banen komt voort uit de toeristische bestedingen. Hiermee behoort het tot de top-5 van de sectoren qua werkgelegenheid. Circa 17.000 werkzame personen zijn actief in de recreatief-toeristische sector. Het gaat hierbij zowel om de directe als de afgeleide werkgelegenheid bij toeristische bedrijven. Te denken valt onder andere aan werkgelegenheid bij verblijfsaccommodaties, attracties en de lokale middenstand en horeca.

Door corona is het drukker geworden in de natuurgebieden, vooral met toeristen die de 'huisregels' in deze gebieden nog niet kennen. Ook is het binnenlands toerisme toegenomen. Dat is natuurlijk goed voor de bestedingen en de werkgelegenheid in Drenthe, maar het is ook belangrijk om oog te hebben voor de beleving van onze inwoners.

E. Uitwerken nieuw beleid

Het draagvlak onder de inwoners voor recreatie en toerisme brengen we in beeld door aanvullend onderzoek (Dashboard Impactmodel). De rode draad van de uitkomsten is dat de inwoners van de genoemde gemeenten de aanwezigheid van toerisme in hun directe (woon)omgeving waarderen met een 8 of hoger.

Duitsland is het populairste vakantieland onder Nederlanders. Andersom is Nederland het populairste vakantieland onder Duitsers. Niet alleen voor verblijfsrecreatie, maar ook voor dagrecreatie steken veel toeristen de Nederlandse-Duitse grens over.

Daarmee draagt het grensoverschrijdend toerisme voor een groot deel bij aan de economie van de grensregio. Op termijn hopen we dat ook kortere vakanties en vakanties buiten de piekperioden doorgebracht gaan worden in Drenthe. Marketing Drenthe richt haar aandacht hierop én ook op de Duitse doelgroep.

In 2020 heeft het Recreatieschap, samen met Marketing Drenthe, Provincie Drenthe en de recreatief-toeristische sector een visie ontwikkeld. Dit Perspectief 2030 geeft focus en richting aan het te ontwikkelen beleid, zowel op provinciaal als op gemeentelijk niveau.

Deze visie sluit aan op de visie van het NBTC over het perspectief voor de bestemming Nederland. De visie gebruiken we als basis voor beleidsplannen voor de recreatief-toeristische sector. Het doel is de kracht te benutten van de vrijetijdssector voor bestemming Drenthe, waarbij bezoekers zich verbonden voelen met Drenthe, bedrijven zich kunnen ontwikkelen en bewoners hun trots delen.

Belangrijk is het besef dat toerisme ook een middel is om grotere maatschappelijke vraagstukken op te lossen die bijdragen aan het algemeen en gedeeld belang (welzijn en welvaart) van Nederland. De investeringen in onze netwerken (fietsen en wandelen) zijn mooie voorbeelden van investeringen voor zowel de inwoners van Drenthe als de 'gasten' van Drenthe.

F. Inzet gemeenten

Het economische belang van toerisme voor de Drentse economie in het algemeen en voor de eigen inwoners in het bijzonder vraagt een actief beleid van de gemeenten. Het behoud c.q. zorgen voor groei van de toeristische bedrijvigheid gaat niet vanzelf.

Zeker na de Covid-19 periode is het nog belangrijker dat gemeenten met nadruk een actief economisch beleid voeren ten aanzien van de recreatief-toeristische sector om daarmee de werkgelegenheid en de vitaliteit van de regionale economie te waarborgen en een steuntje in de rug te geven. Het is en blijft van belang dat de politiek sterk blijft focussen op recreatie en toerisme in de provincie Drenthe en de gemeente Ooststellingwerf en vooral, waar dat kan, de samenwerking opzoekt.

Publieke investeringen die het toerisme stimuleren, zullen noodzakelijk zijn en blijven om de vitaliteit van de sector te behouden.

Belangrijk is ook om te noemen de inzet van de provincie Drenthe; zij ontwikkelt en stimuleert recreatief-toeristische ontwikkelingen welke gekoppeld kunnen worden aan de initiatieven van de gemeenten.

G. Afstemming

De basis voor effectief beleid stoelt op afstemming en samenwerking. Via het Recreatieschap kunnen gemeenten hun recreatief-toeristisch beleid op elkaar afstemmen, vooral daar waar het gemeentegrensoverschrijdende activiteiten betreft.

Ook de samenwerking met de diverse andere spelers binnen het werkveld, met name de ondernemers, is de basis voor effectief beleid. Via het Recreatieschap kunnen gemeenten (bestuurlijk en ambtelijk) actief en adequaat inspelen op de wensen en behoeften van de sector en daardoor het sociaal-economische belang versterken.

H. Taken

Het Recreatieschap is een beleidsvormende en uitvoerende schakel binnen de ontwikkeling van recreatie en toerisme. De kerntaken van het Recreatieschap zijn:

Beleidsontwikkeling en -ondersteuning

Het Recreatieschap behartigt de belangen van de Drentse gemeenten en de Friese gemeente Ooststellingwerf op het gebied van recreatie en toerisme.

Hiertoe wordt door de bestuursleden, de directeur en de medewerkers in een groot aantal organisaties, werkgroepen, stuurgroepen en andere overlegplatforms, geparticipeerd. Indien noodzakelijk en gewenst wordt beleid ontwikkeld. Zo hebben we meegedacht bij de ontwikkeling van diverse Omgevingsvisies (Ooststellingwerf en De Wolden), Visie op de fysieke leefomgeving (Meppel), gemeentelijke recreatievisies (Emmen, Aa en Hunze, Assen en Coevorden), visie op informatievoorziening etc.

Op veel verschillende terreinen en in veel organisaties wordt beleid ontwikkeld. Het Recreatieschap heeft als taak om coördinatie in het ontwikkelen hiervan na te jagen. Zij zoekt de verbinding tussen de recreatief-toeristische beleidsplannen van de gemeenten. Ook wordt actief meegedacht met gebiedsontwikkelingsplannen.

Uiteraard is er ook aandacht voor de afstemming tussen provinciaal en gemeentelijk beleid en beleid en ontwikkelingen van derden, zoals natuurbeschermingsorganisaties, Gastvrij Drenthe, HISWA-RECRON, KHN, Koloniën van Weldadigheid en De Hondsrug UNESCO Global Geopark. Het Recreatieschap zoekt daarbij de verbinding.

Ook de afstemming van grensoverschrijdende beleidsplannen hoort hierbij met Emsland Touristik, Grafschaft Bentheim en de buurprovincies Groningen, Fryslân en Overijssel.
Het Recreatieschap treedt adviserend op richting de gemeenten. Naast algemene adviezen en onderzoeken (Ecorys, Dashboard Impact Toerisme) voor alle gemeenten worden ook individuele gemeenten, natuurbeschermingsorganisatie en ondernemers geadviseerd.
De communicatie, verspreiding van kennis en de verbinding binnen de sector is van belang. Hiervoor heeft het Recreatieschap een aantal instrumenten ontwikkeld, zoals het jaarlijkse Recreatiecongres, periodieke nieuwsbrieven en de eigen website van het Recreatieschap (www.recreatieschap.nl).

Routebureau

Het routebureau van het Recreatieschap ontwikkelt, beheert en onderhoudt bewegwijzerde routes en routenetwerken op het gebied van wandelen en fietsen zodat de recreant actief kan genieten van Drenthe en Ooststellingwerf.

Daarnaast ondersteunen we gebruikersgroepen in het onderhouden van MTB en hippische routes. De behoefte aan kwalitatief goede recreatieve netwerken is groot. Men wil graag in de eigen omgeving recreëren en zo voldoen aan de behoefte om er op uit te trekken. Zowel inwoners als gasten maken volop gebruik van de routestructuren.

Het onderhoud van het Fietsknooppuntennetwerk wordt uitgevoerd door het routebureau. Via het ‘doelgroepen-beleid’ van de gemeente Ooststellingwerf is een medewerker aangetrokken om, in een prikkelarme omgeving, mee te werken aan het instandhouden van het fietsknooppuntennetwerk.

In 2022 hebben we volop gewerkt aan het verder uitrollen van het wandelnetwerk; dit is mogelijk door de goede samenwerking met inwoners, dorpsbelangen, terrein beherende organisaties (TBO’s), agrariërs en andere grondeigenaren die met veel enthousiasme mee hebben gewerkt om de netwerken tot stand te brengen. De Provincie heeft besloten om 50% van de kosten van het wandelknooppuntennetwerk te financieren. Deze financiële bijdrage maakt het mogelijk om het wandelknooppuntennetwerk versneld over alle gemeenten in Drenthe uit te rollen. Het jaar 2022 heeft vooral in het teken gestaan van zowel het verkrijgen van toestemming van de vele grondeigenaren als van de aanbestedingsprocedure voor het bestek en het aanleggen van het netwerk. We werken eraan om begin 2024 geheel Drenthe te hebben voorzien van het wandelnetwerk.

Met het doel om een provincie dekkend netwerk te realiseren, groeit het wandelnetwerk in Drenthe en neemt de populariteit en het gebruik ervan toe. De netwerken maken het voor de wandelaar op een eenvoudige wijze mogelijk zelf een kortere of langere wandelroute op maat samen te stellen. Het netwerk leidt de wandelaar bovendien langs de minder bekende, maar schitterende plekjes van Drenthe en Ooststellingwerf.

Naast het ontwikkelen en realiseren van routestructuren is het routebureau ook een vraagbaak voor initiatieven in het gebied. Daardoor kunnen we zorgen voor afstemming in het soort bewegwijzering en waar mogelijk bebording combineren (verschillende aanduidingen op eenzelfde drager). Zo hebben we geadviseerd bij projecten als Van Gogh fiets- en wandelroutes, WMD-themaroutes, TT-(wandel)route, Liberation Route en het Drenthepad.

Een deel van de vrijwilligers tijdens een vrijwilligersbijeenkomst

Vrijwilligers
Routenetwerken zijn fijnmazig aangelegd. De aangebrachte bewegwijzering wordt tweemaal per jaar gecontroleerd, schoongemaakt en indien nodig hersteld. Het behouden en versterken van de routenetwerken vraagt continue aandacht. Het wandelnetwerk wordt, onder regie van het Recreatieschap, met behulp van een poule van ruim 80 vrijwilligers gecontroleerd en onderhouden. Door hun inzet kunnen we de wandelnetwerken kwalitatief goed op peil houden. Het wandelnetwerk is een 'levend' netwerk en vraagt continue aanpassingen, zowel in het veld als digitaal.

Het werkveld van het routebureau bestaat uit:
- Bewegwijzerde wandel- en fietsroutes;
- Fietsknooppuntennetwerk;
- Wandelknooppuntennetwerk;
- Onderhoud en beheer van vier toiletvoorzieningen voor de recreatievaart bij Havelte, Rogat, Echten en Hoogersmilde. Bij deze toiletvoorzieningen zijn informatiepanelen en verhalenpalen rond de cultuurhistorie van de Drentse Hoofdvaart en de Hoogeveense Vaart geplaatst. Verder doet het Recreatieschap een bijdrage in de kosten van een toiletvoorziening in Appelscha;
- Hippische en MTB routes. Het Recreatieschap werkt samen met de Stichting Paardenroutes Drenthe en het Wielerplatform Drenthe; het onderhoud en beheer van de routes wordt via gebruikersgroepen uitgevoerd. Alle routes en netwerken worden digitaal aangeboden via diverse mediakanalen.

Projectontwikkeling en beheer stimuleringsfonds

Projectontwikkeling
Op verzoek van de gemeenten initieert, stimuleert en/of administreert het Recreatieschap projecten die tot doel hebben de recreatieve sector in Drenthe te versterken. Alle projecten waarbij het Recreatieschap op enige wijze betrokken is, hebben een stevige relatie met recreatie en toerisme, bijvoorbeeld het ontwikkelen en onderhouden van fiets-, wandel-, MTB- en hippische netwerken alsook themaroutes, zowel fysiek met bebording als digitaal. Ook projecten ter versterking van de sector zoals Vitale Vakantieparken en het Recreatie Expert Team zijn onderdeel van onze portfolio (voor verder uitleg zie onderdeel Projectverantwoording).

Beheer stimuleringsfonds
Ontstaan
Sinds 1998 heeft het Recreatieschap een fonds voor recreatie en toerisme, ook wel het stimuleringsfonds genoemd (dit is ook opgenomen in de gemeenschappelijke regeling).

Jaarlijks stellen de deelnemende gemeenten een bedrag voor dit fonds beschikbaar gebaseerd op een vaste bijdrage en een bedrag in samenhang met de toeristische overnachtingen. Ongeveer 3% van de toeristenbelasting wordt zo via het Recreatieschap direct weer ingezet ter stimulering van de sector. De omvang van het fonds fluctueert daardoor. In 2022 was het fonds € 311.582,- groot.

Doelstelling
De doelstelling van het fonds is het op een doelmatige, effectieve en efficiënte wijze zorgdragen voor vernieuwing en stimulering van recreatie en toerisme in Drenthe in brede zin. Projecten die in aanmerking komen voor ondersteuning zijn bij voorkeur gemeentegrens overschrijdend qua impact.

Met een toezegging van een bijdrage uit het fonds kunnen op snelle wijze andere subsidiegelden worden verkregen. Zo kan snel worden ingespeeld op wensen vanuit overheden en bedrijfsleven. Projecten die niet of slechts met veel moeite zouden zijn gerealiseerd, zijn door inzet van het fonds toch uitvoerbaar gebleken. De opzet was dan ook in de afgelopen jaren zeer succesvol. De fondsmiddelen zorgen voor een grote multiplier in relatie tot de inzet van andere (subsidie)middelen.

Inzet
In de afgelopen periode van 5 jaar (2018 - 2022) is via de inzet van het stimuleringsfonds een investering in het Drentse/ Ooststellingwerfse recreatief-toeristisch product van circa € 11.800.000,- gerealiseerd. Met een bijdrage van € 1,- vanuit het stimuleringsfonds werd € 4,- aan mede-investeringen uitgelokt in 2022; een multipliereffect van 4.

I. Aorta

Het Recreatieschap organiseert periodiek (ongeveer één keer in de zes weken) overleg tussen de recreatief-toeristische beleidsadviseurs van de Drentse gemeenten en de Friese gemeente Ooststellingwerf. Dit Algemeen Overleg Recreatie en Toerisme Ambtenaren (AORTA) staat onder voorzitterschap van het Recreatieschap. Tijdens dit overleg delen de beleidsadviseurs hun kennis en ervaringen met elkaar. Regelmatig worden sprekers uitgenodigd voor het toelichten van onderwerpen. Onderlinge kennisuitwisseling blijkt inspirerend en effectief.

Naar gelang de actualiteit worden, vanuit het AORTA, soms kleinere werkgroepen gevormd voor het werken aan adviezen voor gemeenten. Daarnaast worden in het overleg de plannen en projecten van het Recreatieschap getoetst en waar nodig de ambtenaren van gemeenten hierbij betrokken.

Regelmatig spelen dezelfde dossiers bij meerdere gemeenten. Het blijkt dan effectief onderling ervaringen uit te wisselen. Het Recreatieschap organiseert ook cursussen voor de leden van het AORTA. Op deze wijze versterkt het Recreatieschap de kennisontwikkeling van de beleidsadviseurs binnen de gemeenten.

J. Doelmatigheid en rechtmatigheid

De aard en omvang van het Recreatieschap laten drie kenmerken zien:
- **Kleinschaligheid;**
- **Effectiviteit;**
- **Intensiviteit (veel projecten).**

Doelmatigheid

Het Recreatieschap werkt voortdurend aan de verbetering van de bedrijfsvoering en de administratieve opzet, waarbij mede de aanbevelingen van de accountant worden betrokken.

Nieuwe ontwikkelingen, verdergaande digitalisering e.d. worden gesignaleerd en waar mogelijk doorgevoerd. De invordering van rekeningen, het verrichten van betalingen en het zorgen voor tijdige en juiste bevoorschotting van subsidiemiddelen heeft ook in het afgelopen jaar aandacht gehad.

Rechtmatigheid

In het kader van de rechtmatigheidscontrole en het speelveld waarbinnen het Recreatieschap zich beweegt, zijn volgens de van toepassing zijnde interne en externe regelgeving de volgende zaken onder de aandacht:

- Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV), inclusief notities van de commissie BBV;
- Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO);
- Wet Gemeenschappelijke Regelingen;
- Gemeenschappelijke Regeling Recreatieschap Drenthe;
- Regeling schatkistbankieren decentrale overheden;
- Verordening op de uitgangspunten voor het financieel beleid, voor het financieel beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie van het Recreatieschap;
- Verordening op de controle van het financieel beheer en op de inrichting van de financiële organisatie van het Recreatieschap;
- Rechtspositionele regelingen personeel en regelgeving belastingwetgeving;
- Regelgeving BTW;
- Wet Fido en treasurystatuut;
- Regelgeving Europees aanbesteden en staatssteun;
- Regelingen betreffende projectfinanciering (subsidievoorwaarden provincie Drenthe, Samenwerkingsverband Noord-Nederland, Interreg programma en dergelijke);
- Gemeentewet;
- Directiestatuut;
- Ambtenarenwet;
- Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semi publieke sector (WNT);
- Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (WNRA);
- CAO Samenwerkende Gemeentelijke Organisaties (SGO);
- Kadernota rechtmatigheid;
- Regeling vaststelling wijze waarop kengetallen worden vastgesteld en opgenomen in begroting en jaarverslag provincies en gemeenten.

K. Communicatie

Belangrijk is goede informatie-uitwisseling met onze opdrachtgevers en andere belanghebbenden. Het Recreatieschap heeft een goede naamsbekendheid. Bij de toeristen en inwoners van Drenthe en de gemeente Ooststellingwerf is het Recreatieschap minder direct in beeld.

Communicatie verloopt via verschillende mediakanalen, onder andere: website, Twitter, Facebook, Instagram en LinkedIn. Hierop is informatie te vinden over de organisatie, de lopende en afgeronde projecten, kennisbijeenkomsten en actuele rapporten en verslagen van de vergaderingen van het Algemeen Bestuur. Ook via persberichten worden nieuwe ontwikkelingen onder de aandacht gebracht.

Netwerken/samenwerken

Het Recreatieschap heeft namens de gemeenten een spilfunctie binnen het recreatief-toeristisch werkveld. Met vele organisaties zoekt zij de verbinding vanuit de gedachte 'koppelkansen moeten we benutten'. Zo werkt het Recreatieschap onder andere intensief samen met:

- Provincie Drenthe binnen het project Vitale Vakantieparken Drenthe, ontwikkeling toeristisch-recreatieve (infra)netwerken, visieontwikkeling (MTB- en Wandelvisie, hippische recreatie, Wandelplatform, Koppelkansen N34, Fietspad van de Toekomst), Perspectief op Bestemming Drenthe 2030 en vele andere projecten.
- Marketing Drenthe. Het gezamenlijke doel is de marketing van en de informatievoorziening over Drenthe effectiever op elkaar af te stemmen. Hierbij gaat het ook om het bevorderen van de samenwerking binnen de verschillende regio's op het gebied van marketing. Vanaf 2021 zijn we gezamenlijk gehuisvest hetgeen de samenwerking en afstemming versterkt. Samen ontwikkelen we de 'Drenthe gids' en waar het Recreatieschap eigenaar is van de database achter 'Drenthe.nl' zorgt Marketing Drenthe voor het up-to -date houden van de database.
- Diverse ondernemersorganisaties binnen projecten met als doel de sector te versterken; die mede door het Recreatieschap zijn geïnitieerd.
- Natuurorganisaties om binnen het palet van 'beschermen, beleven en benutten' een goede balans te vinden. Met als doel de toegankelijkheid van de natuurgebieden te borgen en daar waar mogelijk de recreatief-toeristische voorzieningen op een kwalitatief hoog peil te houden.

L. Resultaat boekjaar

Het boekjaar 2022 wordt afgesloten met een positief resultaat van € 11.267,=

M. Voorstel tot vaststelling van de jaarrekening

Onder verwijzing naar het vorenstaande stelt het Dagelijks Bestuur u voor:

a. Over te gaan tot vaststelling van de jaarrekening van het Recreatieschap 2022;

b. Het resultaat over 2022 te weten € 11.267,= als volgt te bestemmen:
   - € 11.267,= ten gunste te brengen van de algemene reserve.

Programma-**verantwoording**

1. Personeel

Deskundig personeel dat werkt vanuit betrokkenheid is onmisbaar bij het uitvoeren van de taken van het Recreatieschap. Hun kennis en inzet is essentieel; medewerkers die de thema's kennen die spelen bij de opdrachtgevers van het Recreatieschap.

Binnen het Recreatieschap zijn verschillende disciplines aanwezig; beleidsadvisering (2,3 fte), routebureau (5,2 fte), ondersteuning bedrijfsvoering (2,3 fte) en directie (1 fte). De bezetting van het routebureau is tijdelijk met 1,6 fte uitgebreid (inhuur voor de aanleg van de wandelknooppuntennetwerken). Binnen de organisatie bieden we ook plaats aan een collega vanuit het doelgroepenbeleid van gemeenten.

Jaarlijks worden functionerings- en beoordelingsgesprekken gehouden met de medewerkers. Wederzijdse verwachtingen worden uitgesproken met als doel de dienstverlening van het Recreatieschap continue te laten aansluiten bij de vraag van de gemeenten. En gemotiveerde en enthousiaste medewerkers binnen de organisatie werkzaam te laten zijn.

Het hybride werken (deels thuis en deels op kantoor) vergt passende oplossingen op het gebied van ICT, kantoor- en werkplekinrichting en vergoedingsregelingen voor reis- en thuiswerkkosten. Ons kantoor biedt verschillende ruimtes voor verschillende functies, zoals samenwerken, overleggen, geconcentreerd werken, bellen en digitaal vergaderen.

In 2022 is, vanuit afspraken binnen de CAO WSGO, het salaris verhoogd met 2,4% per 1 april 2022. Daarnaast kregen alle medewerkers die op 1 december 2022 een arbeidsovereenkomst hadden op grond van de Cao SGO een eenmalige uitkering van € 375 of € 750, afhankelijk van het inkomen. Deze verhogingen zijn binnen de begroting opgevangen.

In 2022 heeft 1 medewerker van het Recreatieschap, aanvullend op haar Recreatieschap taken, middels een detacheringscontract voor acht maanden ondersteuning geboden aan de gemeenten De Wolden en Hoogeveen.

2. Huisvesting

Het Recreatieschap, samen met Marketing Drenthe en Vitale Vakantieparken Drenthe een kantoorruimte in Dwingeloo. Voor de opslag van de materialen (bebording, bevestigingsmaterialen e.d.) wordt daarnaast een opslagruimte gebruikt op het industrieterrein van Dwingeloo.

3. Onderhoud

Het Recreatieschap initieert ieder jaar diverse projecten. De gerealiseerde eindproducten gaan vaak over in eigendom naar de grondeigenaar. Een aantal eindproducten (themaroutes) blijft echter in onderhoud van het Recreatieschap.

Het onderhoudsbudget van het Recreatieschap is niet groot. Hierdoor dient het Recreatieschap alert te zijn als zij nieuwe producten ontwikkelt waar onderhoud aan verbonden is. Daarom vraagt het Recreatieschap bij de opstart van een nieuw project, bijv. het wandelknooppuntennetwerk, structureel financiële middelen vrij te maken voor het jaarlijkse onderhoud. Hiermee wil zij voorkomen dat nieuwe producten na enkele jaren te maken krijgen met achterstallig onderhoud en blijven de netwerken volledig en toekomstbestendig.

4. Overige

Toeristische informatievoorziening

Het Recreatieschap ontwikkelt samen met de TIP-organisaties in Drenthe producten die de kwaliteit van de informatievoorziening op een hoger plan brengt. Zo ontwikkelt en financiert het Recreatieschap cursussen voor TIP-medewerkers op bijvoorbeeld het gebied van Gastheerschap of Drenthe-kennis. Ook de ontwikkeling van een dagrecreatieve kaart, doorontwikkeling van de routemodule binnen Drenthe.nl en het up-to-date houden van de database van Drenthe.nl zijn opgepakt.

Bestuursexcursie 2022 'Rondje Drenthe'

Het delen van ontwikkelingen in de sector, ter inspiratie en vergroting van kennis, is één van de aandachtspunten van het Recreatieschap. Zo organiseren we jaarlijks een bestuursexcursie. Aan de excursie nemen ambtenaren, raadsleden en wethouders deel. De excursie van 2022 richtte zich op ontwikkelingen binnen de provincie Drenthe. In 2022 zijn er nieuwe raden geïnstalleerd; vaak een goed moment om eerst goed de lopende initiatieven in eigen provincie op het netvlies te krijgen.

Recreatiecongres

In 2022 hebben we, voor het eerst tijdens het bestaan van het Recreatieschap, tweemaal het recreatiecongres georganiseerd. Als gevolg van de corona-maatregelen is het congres van 2021 uitgesteld naar 19 mei 2022. Deze had als thema "Licht op Drenthe" en vond plaats in het Atlastheater in Emmen; centraal stond de vraag hoe we omgaan met kansen in de toekomst. Het (reguliere) recreatiecongres stond gepland voor 1 december, dit congres had als thema "omdenken en verandering". In vakantiepark Westerbergen nam Jan Rotmans ons mee in zijn visie over transitie. En met de Omdenkshow werden we gestimuleerd om te denken in mogelijkheden i.p.v. denken in problemen. Beide dagen waren succesvol en goed voor de onderlinge contacten, inspiratie en het opdoen van ideeën.

5. Bestuur

Het Algemeen Bestuur van het Recreatieschap wordt gevormd door bestuursleden die worden aangewezen door de colleges van de deelnemende gemeenten (13). Daarnaast is er een Dagelijks Bestuur dat wordt verkozen uit het Algemeen Bestuur.

De bestuurders krijgen geen vergoeding voor hun inzet in de betreffende besturen. Op 16 maart 2022 vonden de verkiezingen plaats van de gemeenteraden. Na de verkiezingen en de formatie zijn ook nieuwe bestuurders beschikbaar gekomen voor onze besturen. De invulling van ons Dagelijks Bestuur is vervuld door het doorlopen van de stemmingsprocedure.

Het **Dagelijks Bestuur** werd tot 16 maart 2022 gevormd door:
- Voorzitter: de heer R.E. Kleine (wethouder gemeente Emmen);
- Penningmeester: de heer J. Westendorp (wethouder gemeente Noordenveld);
- Mevrouw G. Hempen-Prent (wethouder gemeente De Wolden);
- De heer J. Batelaan (gemeente Midden-Drenthe);
- De heer D.B. Dijkstra (directeur Recreatieschap Drenthe).

Sinds de vergadering van het Algemeen Bestuur op 7 juli 2022 wordt, middels een stemprocedure, het **Dagelijks Bestuur** gevormd door:
- Voorzitter: de heer B. Luinge (wethouder gemeente Aa en Hunze);
- Penningmeester: de heer J. Westendorp (wethouder gemeente Hoogeveen);
- Mevrouw G. Hempen-Prent (wethouder gemeente De Wolden);
- De heer J. Darwinkel (wethouder gemeente Noordenveld);
- De heer D.B. Dijkstra (directeur Recreatieschap Drenthe).

Het Dagelijks Bestuur bereidt de vergaderingen voor van het Algemeen Bestuur en vertegenwoordigt het Recreatieschap naar buiten toe en regelt spoedeisende en wettelijke zaken.

Het **Algemeen Bestuur** werd tot 16 maart gevormd door:
- De heer R.E. Kleine (voorzitter/ wethouder gemeente Emmen);
- De heer J. Westendorp (wethouder gemeente Noordenveld);
- Mevrouw G. Hempen-Prent (wethouder gemeente De Wolden);
- De heer J. Batelaan (wethouder gemeente Midden-Drenthe);
- De heer S. Stegen (wethouder gemeente Coevorden;
- De heer J. Zwiers (wethouder gemeente Hoogeveen);
- De heer B. Luinge (wethouder gemeente Aa en Hunze);
- De heer B. Bergsma (wethouder gemeente Assen);
- Mevrouw N. Houwing (wethouder gemeente Borger-Odoorn);
- De heer R. van Ulzen (wethouder gemeente Meppel);
- Mevrouw M. Jager-Wöltgens (wethouder gemeente Ooststellingwerf);
- De heer R. Kraaijenbrink (wethouder gemeente Tynaarlo);
- De heer J. de Haas (wethouder gemeente Westerveld);
- De heer D.B. Dijkstra (directeur Recreatieschap Drenthe).

Sinds de gemeenteraadsverkiezingen 2022 hebben zitting in het **Algemeen Bestuur:**
- De heer B. Luinge (voorzitter/ wethouder gemeente Aa en Hunze);
- De heer J. Westendorp (wethouder gemeente Hoogeveen);
- Mevrouw G. Hempen-Prent (wethouder gemeente De Wolden);
- De heer J. Darwinkel (wethouder gemeente Noordenveld);
- De heer J. Schipper (wethouder gemeente Midden-Drenthe);

- Mevrouw B. Meppelink (wethouder gemeente Coevorden);
- De heer M. Rasker (wethouder gemeente Assen);
- De heer J. Hartsuiker (wethouder gemeente Borger-Odoorn);
- De heer R. van Ulzen (wethouder gemeente Meppel);
- De heer J. van Weperen (wethouder gemeente Ooststellingwerf);
- De heer H. de Graaf (wethouder gemeente Tynaarlo);
- De heer J.T. Boonstra (wethouder gemeente Westerveld);
- De heer D.B. Dijkstra (directeur Recreatieschap Drenthe).

6. Stimuleringsfonds

De bijdragen van de deelnemende gemeenten aan het stimuleringsfonds bedroegen in totaliteit in 2022 € 311.582,-. Mede dankzij het fonds is in 2022 een investeringsvolume van € 4.905.494,- gerealiseerd. Voor een compleet projectenoverzicht van het stimuleringsfonds over het jaar 2022 verwijzen wij u naar bijlage 5.

Jaarlijks worden de bijdragen van de deelnemende gemeenten ontvangen. Gedurende het jaar worden projectvoorstellen ontvangen van derden. Na zorgvuldige afweging worden toezeggingen gedaan aan verschillende initiatieven. Veelal vindt uitbetaling van de toegezegde bijdrage gedurende c.q. na afronding van de projecten plaats. De nog niet uitbetaalde toezeggingen worden aangehouden in de bestemmingsreserve stimuleringsfonds Recreatie en Toerisme.

7. Projectverantwoording

In 2022 heeft het Recreatieschap een groot aantal projecten gecoördineerd of heeft in projecten van derden geparticipeerd. Naast een uitvoerende rol heeft zij zowel een financiële als actief participerende rol. Hieronder vindt u een overzicht van de projecten die in 2022 zijn uitgevoerd.

Projecten onder coördinatie van het Recreatieschap

Project Duurzaam toerisme Drents-Friese Grenssteek 2021-2023
Het Recreatieschap is bezig met de uitvoer van het project Duurzaam Toerisme in de Drents-Friese grensstreek. De studie naar bezoekersstromen in de Drents-Friese grensstreek loopt en geeft inzicht in aantallen bezoekers in het gebied en de spreiding ervan. Door middel van het afnemen van enquêtes wordt de beleving van de bezoeker in beeld gebracht. Onderzoeksbureau Ginder voert dit uit. Aan de hand van deze aanbevelingen (welke naar verwachting begin 2023 worden opgeleverd) zal vervolgens gewerkt worden aan het opstellen van een investeer- en beheerplan.

Penvoerder en trekker van dit project is Stichting Cultuurtoerisme Drenthe waarbij door Recreatieschap wordt gestuurd op de inhoud. Het project wordt bekostigd met subsidiebijdragen vanuit het Rijk (Ministerie LNV) en de provincie om te werken aan de invulling van de Standaard voor Nationale Parken Nieuwe Stijl.

Project Regionaal Landschap
Gewerkt is aan onder meer de verbetering van de bewegwijzering naar de diverse natuurgebieden/nationale parken, de informatiepunten, toeristische dagattracties en parkeerplaatsen. Het Recreatieschap heeft gebiedsborden geplaatst. Als laatste onderdeel wordt nog gewerkt aan routebewegwijzering rond het Holtingerveld.

Project Duurzaam toerisme Nationaal Park Drentsche Aa 2021-2023
Hoe kunnen we toerisme (en recreatie) duurzaam ontwikkelen? Dit vraagstuk werken we uit in Nationaal Park Drentsche Aa, op verzoek van het Overlegorgaan. Duurzaam toerisme betekent een vorm van toerisme die bezoekers een hoogwaardige en betekenisvolle beleving levert, bijdraagt aan behoud en bescherming van de natuur- en cultuurwaarden, de lokale gemeenschap ondersteunt, bijdraagt aan de kwaliteit van leven en de lokale economie. Hiertoe hebben we het afgelopen jaar sessies met stakeholders georganiseerd waarbij de interesses en natuurbeleving van de belangrijkste doelgroepen van de Drentsche Aa nader zijn verkend. En hoe daar per doelgroep zo goed mogelijk op in te spelen met het recreatief aanbod, bezoekersmanagement en marketingcommunicatie, rekening houdend met de waarden en leefbaarheid in het gebied. In 2023 leveren we aan het Overlegorgaan een advies op over deze onderwerpen.

Ook hier is Stichting Cultuurtoerisme Drenthe penvoerder en trekker waarbij door Recreatieschap wordt gestuurd op de inhoud, ondersteund door adviesbureau Sweco. Het project wordt bekostigd met subsidiebijdragen vanuit het Rijk (Ministerie LNV) en de provincie om te werken aan de invulling van de Standaard voor Nationale Parken Nieuwe Stijl.

Project Buitensportfonds
Dit fonds heeft tot doel recreatief-toeristische routes, die door vrijwilligers worden onderhouden, op een kwalitatief goed basisniveau te houden. Het buitensportfonds ondersteunt (financieel) verenigingen en stichtingen die fiets-, wandel-, MTB- of hippische routes in beheer hebben en het onderhoud door vrijwilligers laten verrichten. Inmiddels weten de MTB- en hippische organisaties dit fonds goed te vinden.

Project Vitale Vakantieparken
Dit project is bedoeld om vakantieparken en campings in Drenthe, die er op dit moment recreatief en economisch gezien minder goed voorstaan, te ondersteunen om weer recreatief en economisch gezond (aantrekkelijk) te worden. Die ondersteuning is er ook voor vakantieparken en campings die er goed voor staan; zij worden de mogelijkheid geboden zich verder door te ontwikkelen (excelleren). Daarnaast worden parkeigenaren en/of verenigingen van eigenaren van terreinen zonder recreatieve mogelijkheden en kansen voor de toekomst begeleid naar een passende andere bestemming (transformeren). Voorlichting en nieuwe informatie wordt ook via webinars aangeboden. Het Recreatieschap is als grondlegger zowel financieel, bestuurlijk (2 bestuurders in de stuurgroep) als ambtelijk betrokken bij dit belangrijke project voor de toekomst van de sector in Drenthe. Het Recreatieschap richt zich, vanuit haar kennis en kunde met name op het spoor 'Excelleren'.

Vitale Vakantie-
parken Drenthe

Advies na tussenevaluatie: 'En nu doorpakken!'

In 2022 heeft een tussentijdse evaluatie plaatsgevonden waarbij de conclusie was dat de koers weliswaar goed is, maar dat met enkele aanpassingen het programma nóg slagvaardiger gemaakt kan worden. Een nieuwe lijn is ontwikkeld, 'Drentse Uitblinkers'. Deze lijn voorzien in maatwerk voor ondernemers met vernieuwingsplannen die niet konden voldoen aan de Excelleren-norm.

Project Ontwikkeling wandelknooppuntennetwerk Drenthe en project wandelknooppunten onderhoud
Het Recreatieschap is al een aantal jaren bezig met het ontwikkelen en plaatsen van het wandelknooppunten-systeem in haar deelnemende gemeenten. Via de Stichting Wandelnet weten we uit onderzoek dat wandelen de laatste jaren steeds populairder is geworden. Vandaag de dag zijn er namelijk maar liefst 11 miljoen Nederlanders die regelmatig voor hun plezier wandelen (ongeveer 65% van de bevolking).

In Drenthe wordt de ontwikkeling van dit netwerk per gemeente opgepakt, deels mogelijk gemaakt door subsidie van de Provincie Drenthe. Het wandelnetwerk geeft wandelaars een optimale vrijheid om via bewegwijzerde routes te wandelen. Een ieder kan hierdoor zelf eenvoudig zijn route bepalen en, indien gewenst, tijdens de wandeling de route verlengen of inkorten.

Het Recreatieschap heeft de regie op de realisatie van het wandelknooppuntennetwerk (ontwikkeling tracé, regelen vergunningen, plaatsen bebording en financiële afwikkeling). De ontwikkeling van een wandelknooppuntennetwerk vergt veel tijd. In de voorbereiding is namelijk veel overleg nodig zodat, met medewerking van verschillende (ook particuliere) eigenaren, de mooiste tracés gekozen kunnen worden. De aanleg vindt in nauw overleg plaats met lokaal georganiseerde groepen zoals dorpsbelangenverenigingen. De aanleg vindt gefaseerd plaats.

De netwerken in de gemeenten De Wolden, Coevorden, Ooststellingwerf en Borger-Odoorn zijn helemaal afgerond. In Westerveld, Midden-Drenthe, Meppel, Noordenveld en Emmen is een deel afgerond.

Na de zomer 2021 is bekend gemaakt dat Provincie Drenthe het wandelaanbod extra wil stimuleren. Het subsidiepercentage dat wordt toegekend is verhoogd naar 50% (voorheen 33%). Hierdoor is het mogelijk om met extra vaart geheel Drenthe te voorzien van dit gebruikersvriendelijke netwerk. Alle Drentse gemeenten hebben het besluit genomen om nu versneld het netwerk over heel Drenthe uit te rollen. Begin 2024 zal het wandelnetwerk aanwezig zijn in de gehele provincie. Voor de uitvoering van een deel van het project (opnemen bestek en leveren en plaatsen van bebording) is een externe partij aangehaakt. Deze partij is aangetrokken middels het doorlopen van een Europese openbare aanbesteding.

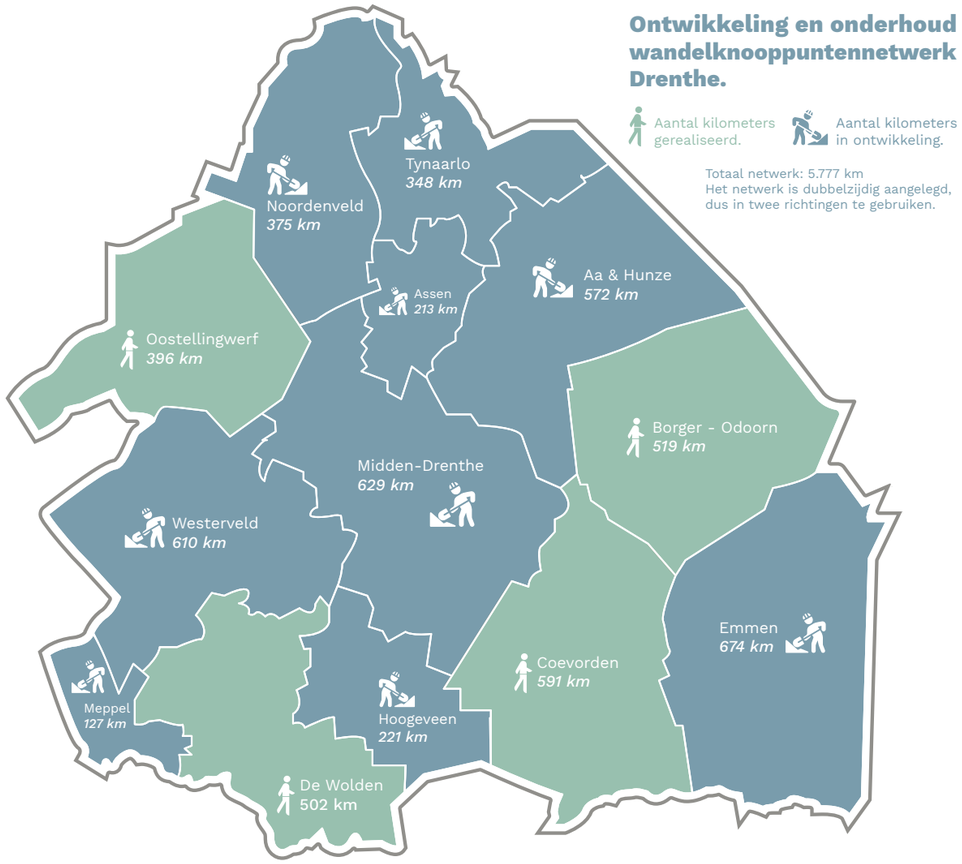

Inmiddels is het onderhoud aan de reeds aanwezige netwerken ook geregeld; hierbij maakt het Recreatieschap gebruik van een enthousiast team van vrijwilligers. Financieel wordt het noodzakelijke onderhoud bekostigd door de deelnemende gemeenten. Jaarlijks betalen zij een percentage van de investeringssom aan het Recreatieschap zodat de netwerken gecontroleerd, schoongemaakt en waar nodig hersteld kunnen worden.

Project Wandelplatform
Het Wandelplatform richt zich op het versterken van de aantrekkelijkheid en vitaliteit van Drenthe en Ooststellingwerf als wandelbestemming. Hiervoor zijn drie speerpunten geformuleerd:
- bouwen en borgen van een goede kwalitatieve infrastructuur;
- productontwikkeling: gastvrij onthaal en gevarieerde beleving;
- communiceren en profileren.

Het platform zorgt voor afstemming over de speerpunten; voor het uitvoeren ervan zijn de platformleden zelf verantwoordelijk. In 2022 heeft Recreatieschap samen met het platform o.a. de kansen verkend van het Drenthepad. Het geven van een impuls aan dit pad, samen met pad-eigenaar Nivon, om het langeafstandswandelen te bevorderen (een beoogd project voor 2023) komt dan ook mede voort uit het Wandelplatform. De oprichting van het platform is een actiepunt uit het Wandelkompas Drenthe (2018), een wandelvisie die op initiatief van provincie en Recreatieschap Drenthe in samenwerking met Wandelnet is opgesteld. Recreatieschap faciliteert het Wandelplatform.

Project Paardrijden en mennen op de kaart
Met dit project investeert Recreatieschap in de vindbaarheid en zichtbaarheid van paardenroutes om de hippische recreatie in Drenthe en Ooststellingwerf te bevorderen. Hiertoe is in 2022 de routeinformatie op drenthe.nl en de landelijke website buitenrijden.nl verbeterd. Ook zijn er informatiepanelen geplaatst op de Hondsrug en zijn er routeflyers gemaakt. Deze worden verspreid via de Tourist Info Punten, (toeristische) bedrijven en maneges.

Nu de informatievoorziening op orde is, kan de volgende stap worden gemaakt. Dit is investeren in promotie zodat de zichtbaarheid van de paardenroutes verbetert. Dit wordt opgepakt in 2023, in afstemming met Marketing Drenthe, Stichting Paardenroutes Drenthe en de hippische sportbond (KNHS). Dit project is een vervolg op de impuls die de afgelopen jaren is gegeven aan herstel van paardenroutes in de drukstbezochte gebieden tot een aanvaardbaar en verantwoord basisniveau.

Onthulling fietsbankje Drentse stijl met voorzitter Bas Luinge en directeur Dick Dijkstra.

Project Bankjes in Drenthe
Drenthe kent vele mooie fiets- en wandelpaden waar recreanten en toeristen volop gebruik van maken. In samenspraak met de gemeentelijke TIP-medewerkers zijn interessante plekjes gevonden waar de bankjes geplaatst zijn. Met behulp van een provinciale subsidie hebben we zo'n 70 bankjes kunnen plaatsen in de provincie; een mooie coproductie. Het is de bedoeling om in 2023 een vervolg te geven aan het project door bijzondere wandelbankjes te plaatsen langs het Drenthepad.

Project Perspectief op bestemming Drenthe 2030
Toerisme en recreatie zijn van grote waarde voor bezoekers, bedrijven, bewoners en bestemming Drenthe. Vanuit deze overtuiging hebben we in 2020 samen met de sector, provincie en Marketing Drenthe het Perspectief op bestemming Drenthe 2030 gepresenteerd: een vrijetijdsagenda waarin we ook de belangen van Ooststellingwerf meenemen.

De ambitie van de visie is dat elke Drent profiteert van toerisme en recreatie waarbij er een balans is tussen economie, leefbaarheid en omgevingswaarden. Met onze projecten, beleidsadviezen, inzet van het stimuleringsfonds en informatievoorziening dragen we bij aan het in de praktijk brengen van deze visie. Zo maken we het Drentse DNA meer zichtbaar en beleefbaar; de positionering als dé oerprovincie van Nederland blijft daarin leidend. Dit moet leiden tot een divers aanbod en een bestemming die inspeelt op de veranderende eisen van de markt met tevens een lange termijn gebiedsbelang.

Project Risicobeheersing Natuurbranden
Binnen de werkgroep 'Droogte' van de Veiligheidsregio Drenthe (VRD) is aandacht gevraagd voor de impact van natuurbranden op de recreatieve sector. Dit leidde tot een samenwerking tussen de VRD en het Recreatieschap met het doel een handleiding 'Risicobeheersing Natuurbranden' voor de recreatieve sector te ontwikkelen. In de loop van 2023 moet de handleiding klaar zijn.

Project Recreatieve oversteek Drentse hoofdvaart Paradijssluis Meppel
Samen met Provincie Drenthe, gemeente Meppel en ondernemers (Villa Kalkovens en camping de Kikkerije) onderzoeken we koppelkansen van recreatieve routes voor zowel ondernemers als voor de inwoners van de toekomstige nieuwbouwwijk Nieuwveense Landen. Hierbij denken we aan een oversteek, voor fietsers en wandelaars, over de Paradijssluis in Meppel.

Project Kwaliteitsimpuls MTB-routes Emmen
Samen met de gemeente Emmen, FTC Emmen, Staatsbosbeheer, Sport Drenthe is een visie met uitvoerings-programma gemaakt om de MTB-routes binnen de gemeente Emmen duurzaam en toekomstbestendig te maken waarbij FTC Emmen zich verantwoordelijk gaat voelen voor de instandhouding van de MTB-routes door het onderhoud van de routes voor haar rekening te nemen.

Project Van Gogh Drenthe
Het Routebureau heeft in 2022 drie Van Gogh-fietsroutes, waarvoor we de bewegwijzering realiseren, voorbereid. De uitvoer is onderdeel van het project 'Van Gogh Drenthe', een initiatief van Marketing Drenthe en de provincie. Naast deze themafietsroutes worden er ook bewegwijzerde Van Gogh-wandelroutes gemaakt. De routes worden opgeleverd in 2023 en worden toegevoegd aan het vaste aanbod van themaroutes van Recreatieschap.

Doel van het project is om de culturele erfenis van Van Gogh in Drenthe zichtbaar en beleefbaar te maken. De routes laten bezoekers het landschap dat Van Gogh vastlegde, al fietsend of wandelend laten ervaren. Daarnaast verbinden ze de 'erfgoedlocaties Van Gogh' in Hoogeveen, Coevorden en Emmen met elkaar. De belangrijkste projectpartners van de initiatiefnemers Marketing Drenthe en provincie zijn: gemeenten Coevorden, Emmen en Hoogeveen, Drents Museum, Van Gogh Huis Veenoord-Nieuw Amsterdam, historische verenigingen, Kunstenaarsdorp Zweeloo, ondernemers en Recreatieschap.

Projecten die in 2022 zijn afgerond

Project Vernieuwing fietsknooppuntensysteem
Het fietsknooppuntennetwerk was toe aan een opfrisbeurt, zodat we weer beschikken over een aantrekkelijk, toekomstbestendig en up-to-date netwerk. Het Recreatieschap heeft inwoners, recreanten en de gemeenten gevraagd tips en ideeën aan te leveren hoe het netwerk versterkt zou kunnen worden. Hierbij is extra aandacht geweest voor het meer laten aansluiten van het netwerk op de dorpen en steden in Drenthe.

Daarnaast hebben we door middel van het aanbrengen van onderborden bij de informatiepanelen, lokale informatie aangeboden betreffende bezienswaardigheden, omgeving en overige wetenswaardigheden. Deze informatieborden zijn samen met de Tourist Info organisaties en gemeenten ontwikkeld.

Als laatste onderdeel hebben we onze 30 themafietsroutes opnieuw bekeken. Vaak stonden deze al langdurig in het veld. Input is opgehaald bij onze vrijwilligers, ambtenaren en regiocoördinatoren. De themaroutes zijn verbeterd, bijvoorbeeld aangepast aan nieuwe infrastructuur. Ook zijn enkele nieuwe routes toegevoegd (Rondje Knoal in Emmen) en enkele routes verwijderd (aangezien deze minder goed passen bij de verhaallijnen die men in de omgeving kent. Alle bebording is voorzien van een nieuw, fris beeldmerk zodat ook de themafietsroutes er weer netjes bij staan.

Project Ontwikkeling Hünenweg
Op 12 november 2021 is de internationale lange afstandswandelroute geopend. Het Hondsrugpad en de Hünenweg zijn twee wandelroutes die in Emmen samenkomen en bij het Rathaus van Osnabrück en het stadhuis van Groningen eindigen dan wel beginnen. Het is de verbinding tussen het Duitse Geopark Terra Vita en de Nederlandse evenknie De Hondsrug UNESCO Global Geopark. Naast de fysieke bewegwijzering is een routeboekje, website en app gemaakt en zijn routekaarten/ flyers ontwikkeld zodat informatie betreffende de route kan worden geraadpleegd.

Project Expertteam fase 5
Met het project Expertteam fase 5 gaven we een kwaliteitsimpuls aan de sector door ondernemers met een vakantiepark, camping, groepsaccommodatie of dagrecreatiebedrijf in Drenthe te adviseren. 'Recreatiebedrijven moeten innoveren; je leest het overal. Maar hoe pak je dat aan? Waar moet je beginnen met het updaten van je bedrijf en de marketing?' In Drenthe helpt het Recreatie Expert Team ondernemers met advies en begeleiding. De unieke kracht van het Recreatie Expert Team is de expertsessie, gevolgd door de inzet van een coach. Tijdens de sessie kijkt een op maat samengesteld multidisciplinair team vanuit verschillende invalshoeken naar het bedrijf of plan. Vanuit de voorgaande projectfases zijn al veel bedrijven actief gestimuleerd en ter zijde gestaan door een betrokken coach. Met de afronding van deze fase 5 is het gehele project afgerond.

Project Recreatie Expert Team Vitale Vakantieparken
Het Expertteam is binnen dit project in 2022 ondergebracht bij het programma Vitale Vakantieparken. Met de uitvoer van dit project hebben een tiental bedrijven in het middensegment van de verblijfsrecreatie een kwaliteitsimpuls gekregen. Dit in aanvulling op de sporen Excelleren en Transformeren van het programma Vitale Vakantieparken. Na de intake werd een multidisciplinair team ingezet om, na de intake, een adviesrapport met een plan van aanpak te maken. De ondernemer werd vervolgens ook geholpen om de adviezen in de praktijk te brengen.

Vitale Vakantie-parken Drenthe

Project Koppelkansen N34
In 2022 zijn de kansen verkend om recreatieve plannen op de Hondsrug in samenhang uit te voeren met infrastructurele werken rond de N34. Denk aan aanpassingen aan de weg om de verkeersveiligheid en de doorstroming te verbeteren en het inrichten van hubs (vervoersknooppunten langs de N34).

Uitkomst van de verkenning is dat de aanpassingen rond de N34 kansen bieden om meer beleving te creëren voor bezoekers. Zo kunnen langs de weg de aspecten die de Hondsrug kenmerken worden versterkt in het landschap en beter worden aangeduid. Daarnaast kunnen de hubs ook worden ingericht als overstappunten die recreanten verleiden het gebied te verkennen met vooral duurzame vervoersmiddelen (onder andere fietsen en wandelen).

Project Update Fietsknooppunten Overijssel
In 2019 is het fietsknooppuntennetwerk Drenthe aangepast. Door de uitvoer van dit project is gezorgd voor een goede overgang naar de netwerken in Overijssel. Hierdoor kan de gebruiker 'geruisloos' de provinciegrens oversteken aangezien de netwerken goed op elkaar aansluiten.

Naast uitvoer van projecten participeert het Recreatieschap in 2022 ook in een groot aantal andere projecten c.q. overleggen:

De Hondsrug UNESCO Global Geopark
Het Recreatieschap is zowel bestuurlijk (via ons AB-lid, wethouder de heer J. Hartsuiker), als adviserend (via onze directeur) betrokken bij deze organisatie. De samenwerking met het Hunebedcentrum is, als poort van het Geopark, goed. Dit heeft er toe geleid dat het kantoor van het Geopark nu gehuisvest is in het Hunebedcentrum. Deze huisvesting bevalt dusdanig goed, dat er nu onderzocht wordt of er nog intensiever kan worden samengewerkt.

Verder zit het Recreatieschap in de volgende overleggen/ overlegorganen om met haar kennis en kunde bij te dragen aan versterking van de recreatieve sector:
- Overlegorgaan Nationaal Park Drentse Aa;
- Projectgroep Hunze;
- Crisisteam Droogte VRD;
- Projectgroep Fochteloërveen;
- Overleggroep Holtingerveld;
- Kenniscentrum Events;
- Stuurgroep Regionaal landschap Drents-Friese Grensstreek;
- Leader Zuidwest Drenthe;
- Gebiedscoöperatie Zuidwest Drenthe;
- Hunebed Highway Business Club;
- Toeristisch Platform Westerveld.

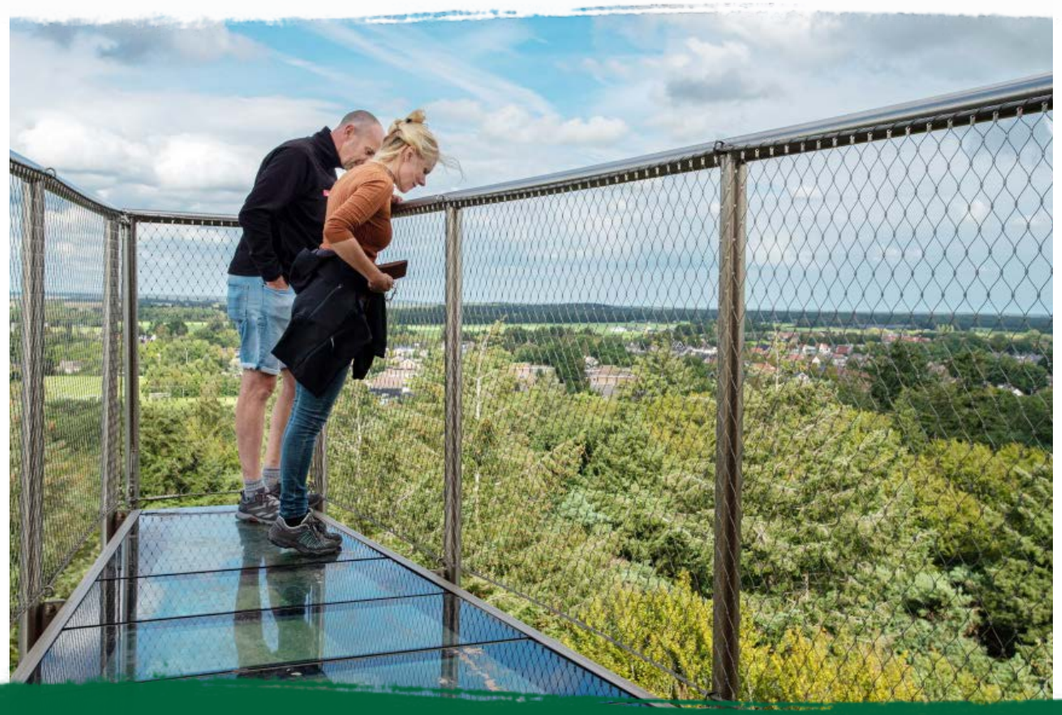

8. Blik vooruit

In het kader van de jaarrekening 2022 past het stil te staan bij de ontwikkelingen in 2023 en volgende jaren. Vanaf 2019 wordt zowel nationaal als regionaal actief gewerkt aan een lange termijn visie betreffende de veranderende rol van toerisme. Het streven is dat iedere Nederlander profiteert van toerisme.

De verwachting was dat het aantal internationale toeristen dat Nederland bezoekt, in 2030 zou stijgen met 50 procent. Inmiddels hebben we een onstuimige periode achter ons door de intrede van Covid-19. Belangrijk is om nu het gezamenlijke belang van bezoekers, bedrijven en inwoners voorop te stellen, zodat we kunnen werken aan versterken van een veerkrachtige sector die klaar is voor nieuwe ontwikkelingen.

Hiervoor is het nodig dat overheden prioriteit geven aan de bezoekerseconomie en samenwerken met bedrijven en inwoners. Nieuwe initiatieven en kansen moeten gezocht worden en nog meer gezamenlijk (publiek en privaat) worden omarmd.

Jaar**rekening**

Balans per 31 december 2022

(bedragen in euro's)

ACTIVA		31-12-2022		31-12-2021
Vaste activa				
Immateriële vaste activa				
Auteursrechten Drenthe-kaart	1		1	
Materiële vaste activa				
Investeringen met economisch nut	16.187		20.485	
		16.188		**20.486**
Vlottende activa				
Voorraad	3.839		2.768	
Uitzettingen met een rente-typische looptijd korter dan één jaar				
Vorderingen op openbare lichamen	146.556		116	
Overige vorderingen	8.913		3.948	
Overige uitzettingen	2.259.695		1.952.839	
		2.419.003		**1.959.671**
Liquide middelen				
Bank		**27.959**		**254.137**
Totaal		**2.463.150**		**2.234.294**

PASSIVA		31-12-2022		31-12-2021
Vaste passiva				
Eigen vermogen				
Algemene reserve	148.756		148.013	
Nog te bestemmen resultaat boekjaar	11.267		743	
Bestemmingsres. recr.& toerisme	895.436		882.660	
Bestemmingsres. personele inzet	7.148		35.602	
Bestemmingsres. onderhoud	43.569		43.569	
Bestemmingsres. ontw. infrastructuur	50.696		50.696	
Bestemmingsres. toiletgebouwen	13.000		0	
		1.169.872		**1.161.283**
Vlottende passiva				
Netto-vlottende schulden met een rente-typische looptijd korter dan één jaar				
Overige schulden	122.670		140.010	
Overlopende passiva	1.170.608		933.001	
		1.293.278		**1.073.011**
Totaal		**2.463.150**		**2.234.294**

Programmarekening 2022

(bedragen in euro's)

	Werkelijk	Begroting	Werkelijk
BATEN	2022	2022	2021
Personeel	39.470	0	3.420
Huisvesting	6.419	0	5.469
Overige opbrengsten	64.602	18.610	39.063
Bijdrage gemeenten in exploitatie	931.953	931.953	895.739
Fonds recreatie en toerisme	311.582	311.582	309.442
Projecten	375.090	p.m.	339.368
Totaal baten	**1.729.116**	**1.262.145**	**1.592.501**
LASTEN			
Personeel	681.244	622.237	586.627
Huisvesting	52.523	64.600	61.794
Onderhoud	78.603	57.500	52.486
Overige uitgaven	42.228	11.050	26.617
Overige uitgaven toeristische informatie	117.407	117.480	114.619
Bestuur	1.438	560	395
Bureau	76.575	64.490	88.791
Afschrijvingen	4.298	5.498	4.471
Fonds recreatie en toerisme	298.807	311.582	267.806
Projecten	375.090	p.m.	339.368
Totaal lasten	**1.728.213**	**1.254.997**	**1.542.974**
Resultaat voor bestemming	**903**	**7.148**	**49.527**
Saldo financieringsfunctie	7.686	0	0
Onttrekkingen aan reserves			
Bestemmingsres. fonds recr. & toerisme	0	0	0
Bestemmingsres. personele inzet	51.454	15.852	54.852
Toevoegingen aan reserves			
Bestemmingsres. fonds recr. & toerisme	12.776	0	41.636
Bestemmingsres. personele inzet	23.000	23.000	23.000
Bestemmingsres. toiletgebouwen	13.000	0	0
Algemene reserve	0	0	39.000
Resultaat na bestemming	**11.267**	**0**	**743**

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding
Onderstaande grondslagen, waarop de waardering van activa en passiva en de resultaat bepaling is gebaseerd, zijn bedoeld als leidraad voor een juiste interpretatie van de financiële overzichten. De jaarrekening voldoet aan het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en gemeenten.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening
De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende balanspost anders vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde. Voor zover het BBV niet anders voorschrijft, zijn de baten en lasten toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voorzover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Balans

Activa

Vaste activa

Immateriële vaste activa en materiële vaste activa
De waardering van de materiële vaste activa is gebaseerd op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen. Bij de waardering van de materiële vaste activa wordt rekening gehouden met een vermindering van hun waarde indien deze naar verwachting duurzaam is. In het begrotingsjaar heeft een dergelijke vermindering niet plaatsgevonden.
Op de auteursrechten van de VVV-kaart Drenthe wordt niet afgeschreven. Voor het overige vindt afschrijving plaats op basis van de historische aanschafprijs volgens een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur, rekening houdend met een eventuele restwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikname van het actief.

De afschrijvingstermijnen volgens de lineaire methode bedragen in jaren:

Vervoermiddelen	5
Automatisering	5
Kantoorinventaris	10

Vlottende activa

Voorraden
De voorraden worden gewaardeerd tegen de aanschafwaarde verminderd met eventuele afwaarderingen vanwege incourantheid.

Uitzettingen en overige vorderingen
De uitzettingen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt bepaald op basis van individuele beoordeling. Onderhanden projecten worden in de balans gepresenteerd als vordering dan wel schuld uit hoofde van de verkregen subsidies dan wel aangenomen projecten. Er is sprake van een vordering indien het bedrag van de verwachte respectievelijk (subsidie) opbrengst lager is dan de gemaakte kosten. Indien het bedrag van de verwachte respectievelijk gerealiseerde (subsidie) opbrengst hoger is dan de dan de gemaakte kosten, is sprake van een schuld. Een project wordt niet meer als onderhanden project beschouwd indien eindbeschikking van de subsidieverstrekker is verkregen dan wel alle kosten zijn afgerekend.

Liquide middelen
De liquide middelen worden tegen nominale waarde opgenomen, deze bevatten alleen banksaldi.

Passiva

Vaste passiva

Eigen vermogen
Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserve en de bestemmingsreserves.

Algemene reserve
De algemene reserve dient als algehele buffer om toekomstige tegenvallers te kunnen opvangen.

Bestemmingsreserves
Onder een bestemmingsreserve wordt verstaan een reserve waaraan door het bestuur een bepaalde bestemming is gegeven. Het gehele bedrag van de bestemmingsreserve ultimo het jaar dient onderbouwd te zijn met bestuursbesluiten van het Algemeen Bestuur dan wel opgenomen te zijn in het voorliggende voorstel tot resultaatbestemming.

Resultaat na bestemming
Het resultaat na bestemming is het resterende resultaat na reeds bestemde mutaties in de reserves. Het resultaat na bestemming wordt onttrokken of toegevoegd aan de algemene reserve of de bestemmingsreserve onderhoud.

Voorzieningen
Voorzieningen worden gevormd wegens:
- verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
- op de balansdatum bestaande risico's voor bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
- kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken begrotingsjaar zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.

Vlottende passiva

Vlottende schulden
De vlottende schulden en de overlopende passiva worden tegen nominale waarde opgenomen.

Programmarekening

Baten

Personeel:	opbrengsten van personeel dat werk voor projecten of derden uitvoert; per jaar is dit sterk afhankelijk van de aard van de uitgevoerde projecten.
Huisvesting:	opbrengst van erfpachtcanon en onderverhuur van een deel van het pand.
Overige opbrengsten:	opbrengsten van werkzaamheden uitgevoerd door het Recreatieschap.

De gemeentelijke bijdrage omvat de in de gemeenschappelijke regeling overeengekomen bijdrage in het exploitatieresultaat en het fonds Recreatie en Toerisme.

Lasten
De exploitatiekosten worden berekend op basis van historische kosten. Met betrekking tot de personeelskosten voor de uitvoering van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen in de (semi)publieke sector (WNT) heeft het Recreatieschap zich gehouden aan de Beleidsregels toepassing WNT.

Vergelijkende cijfers
De cijfers voor 2021 zijn, waar nodig, opnieuw gerubriceerd teneinde vergelijkbaarheid met 2022 mogelijk te maken.

Toelichting op de balans per 31 december 2022

(bedragen in euro's)

ACTIVA

Vaste Activa

Immateriële vaste activa

	31-12-2022	31-12-2021
Auteursrechten Drenthe-kaart	**1**	**1**

Op de auteursrechten van de Drenthe-kaart wordt niet afgeschreven.

Materiële vaste Activa

Het betreft uitsluitend activa met een economisch nut.

		31-12-2022	31-12-2021
Cumulatieve aanschafwaarde	67.602		
Afschrijving begin van het jaar	-47.117		
	20.485		
Investeringen	0		
	20.485		
Aanschafw. desinvesteringen	0		
	20.485		
Afschrijvingen 2022	-4.298		
Afschrijvingen desinvesteringen	0		
Boekwaarde per 31 december	**16.187**		**20.485**

In bijlage 3 wordt nader ingegaan op het verloop van de materiële vaste activa.

Vlottende activa

	1-12-2022	31-12-2021
Voorraad	**3.839**	**2.768**

Het betreft de voorraad kaarten en folders.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Vorderingen op openbare lichamen

	31-12-2022	31-12-2021
Deelnemende gemeenten	146.556	116
Overige openbare lichamen	0	0
	146.556	**116**

Overige vorderingen	31-12-2022	31-12-2021
Handelsdebiteuren	**8.913**	**3.948**

Overige uitzettingen	31-12-2022	31-12-2021
Nog te ontvangen bedragen		
Waarborgsommen	11.625	11.425
Omzetbelasting	9.830	19.999
Kruisposten	0	381
Landkreis	8.143	0
Rente	6.942	0
Diversen	2.686	0
Voorziening oninbare vordering	-8.566	

Aan de verhuurder van het pand, Planetron B.V., is bij aanvang een waarborgsom betaald (€ 10.625).
Nog te ontvangen Duitse BTW.
Voor de tankpassen zijn waarborgsommen betaald.

Vooruitbetaalde bedragen		
Onderhanden projecten	26.126	123.663
Verzekeringen	14.209	12.340
Huur	15.169	12.125
Vooruitontvangen facturen	909	5.407

De onderhanden projecten worden toegelicht in bijlage 4a en b.

Schatkistbankieren		
Uitzettingen in 's Rijksschatkist	2.172.622	1.767.499
Een groot deel van dit bedrag betreft vooruitontvangen subsidiegelden van lopende projecten.		
	2.259.695	**1.952.839**

Drempelbedrag 2022

Het bedrag aan middelen dat buiten 's Rijksschatkist is aangehouden:

	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.
Buiten schatkist aangehouden	196.522	151.313	172.957	138.026
Ruimte onder drempelbedrag	803.478	848.687	827.043	861.974
Overschrijding drempelbedrag	0	0	0	0

Een groot deel van dit bedrag betreft vooruitontvangen subsidiegelden van lopende projecten.

Liquide middelen	31-12-2022	31-12-2021
Bank Nederlandse Gemeenten	19.089	249.519
Rabobank	8.870	4.618
	27.959	**254.137**

PASSIVA

Vaste passiva

Eigen vermogen

	31-12-2022	31-12-2021
Algemene reserve & resultaat boekjaar		
Saldo per 1 januari	148.013	102.658
Toevoegingen	743	6.355
Toevoegingen	0	39.000
Onttrekkingen	0	0
Saldo per 31 december	**148.756**	**148.013**
Resultaat huidig boekjaar	**11.267**	**743**

Conform het besluit van het Algemeen Bestuur is het resultaat 2021 ten gunste gebracht van de algemene reserve.

	31-12-2022	31-12-2021
Bestemmingsreserve stimuleringsfonds recreatie & toerisme		
Saldo per 1 januari	882.660	543.936
Toevoegingen	12.776	41.636
Toevoegingen	0	297.088
Onttrekkingen	0	0
Saldo per 31 december	**895.436**	**882.660**

Conform het begrotingsbesluit zal het saldo van de bijdragen minus de uitgaven ten laste c.q. ten gunste van deze reserve worden geboekt. In de bestemmingsreserve is sprake van fondsbedragen die bestemd zijn voor lopende projecten. De bestemming van deze reserve is uitgewerkt in bijlage 6. In de vergadering van het Algemeen Bestuur d.d. 21 januari 2021 is inzake de incidentele bate verkoop Pottendijk besloten om in 2021 € 297.088 toe te voegen aan de bestemmingsreserve stimuleringsfonds Recreatie en Toerisme.

	31-12-2022	31-12-2021
Bestemmingsreserve personele inzet		
Saldo per 1 januari	35.602	67.454
Toevoegingen	23.000	23.000
Onttrekkingen	-35.602	-39.000
Onttrekkingen	-15.852	-15.852
Saldo per 31 december	**7.148**	**35.602**

De bestemmingsreserve wordt gebruikt als er sprake is van inzet van additioneel personeel ten gevolge van hoge werkdruk bij projecten en/of administratieve druk. Het Dagelijks Bestuur heeft in de vergadering van 8 september 2021 besloten om de bestemmingsreserve personele inzet (€ 35.602) in te zetten ter dekking van de extra kosten ter vervanging van een langdurig zieke medewerker.

	31-12-2022	31-12-2021
Bestemmingsreserve onderhoud		
Saldo per 1 januari	43.569	43.569
Toevoegingen	0	0
Onttrekkingen	0	0
Saldo per 31 december	**43.569**	**43.569**

De bestemmingsreserve wordt gebruikt voor het opvangen van de onderhoudskosten.

	31-12-2022	31-12-2021
Bestemmingsreserve ontwikkeling infrastructuur recreatie		
Saldo per 1 januari	50.696	50.696
Toevoegingen	0	0
Onttrekkingen	0	0
Saldo per 31 december	**50.696**	**50.696**

De bestemmingsreserve wordt gebruikt ten behoeve van nieuwe ontwikkelingen met betrekking tot fietsen, wandelen en paardrijden.

	31-12-2022	31-12-2021
Bestemmingsreserve toiletgebouwen		
Saldo per 1 januari	0	0
Toevoegingen	13.000	0
Onttrekkingen	0	0
Saldo per 31 december	**13.000**	**0**

Voor de sloop van het toiletgebouw is een bedrag van € 13.000 gereserveerd.
Het slopen van de toiletvoorziening in Havelte zou plaatsvinden in 2022. In verband met drukte bij het uitvoerende bedijf is dit verschoven naar week 9 in 2023.

Vlottende passiva

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

	31-12-2022	31-12-2021
Overige schulden		
Salarissen	5.404	0
Wandelnetwerk	3.494	5.675
Overige	113.772	134.335
	122.670	**140.010**

Bij de afronding van het wandelnetwerk De Wolden is een restantbedrag gereserveerd voor het plaatsen van frames en bewegwijzeringsborden.

Overlopende passiva

	31-12-2022	31-12-2021
Onderhanden projecten	1.140.528	862.977
Accountantskosten	12.500	7.350
Kruisposten	0	80
Voorziening ww	1.323	834
Omzetbelasting	2.410	0
CAO wijzigingen	0	18.274
Bijdrage Koloniën	0	19.000
Energieafrekening	6.050	6.000
Salarisverwerking	0	5.363
Diversen	7.797	13.123
	1.170.608	**933.001**

De onderhanden projecten worden nader toegelicht in bijlage 4a + b.

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen ultimo 2022.

Het kopieerapparaat is in gebruik middels een operationale leaseovereenkomst. Deze overeenkomst loopt af per 15 december 2026; de leasetermijn bedraagt per kwartaal € 535,26 (excl. btw). Naast de leaseovereenkomst loopt er een onderhoudscontract, waarin een standaard afname-aantal van kopieën is inbegrepen. Dit contract bedraagt € 362,70 per kwartaal. Deze overeenkomst loopt tot 31 december 2026.

De kantoorruimte Planetron (Drift 11c, Dwingeloo) wordt gehuurd. Het contract loopt af per 31 december 2025. De huurprijs bedraagt per jaar € 48.676,-- (excl. btw); hierbij vindt een jaarlijkse indexering plaats vanaf 1 januari 2022.

Jaarlijks wordt een bijdrage (€ 1.500,--) betaald aan de Stichting Watersportvoorzieningen Appelscha. Deze bijdrage komt ten goede aan het onderhoud van het sanitairgebouw te Appelscha. De looptijd van deze vergoeding is voor onbepaalde tijd.

Gebruik woord en beeldmerk Tour de TT. Gedurende 10 jaar een abonnementsbedrag voor merkbewaking € 142,--. Loopt af in het jaar 2023.

Recreatieschap Drenthe heeft een meerjarig contract lopen voor het ontwikkelen van cartografische bestanden (fiets- en wandelcartografie). Deze samenwerking heeft een looptijd van minimaal 4 jaar (ingaande 1 juli 2021). Hiervoor is een jaarlijkse vergoeding verschuldigd van € 1.000,-- per jaar (jaarlijks te indexeren).

Voor de automatisering heeft Recreatieschap Drenthe een leveringsovereenkomst met RSE Telecom en ICT B.V. afgesloten, dit betreft een gebruikerscontract. De maandelijkse kosten bedragen € 453,33. Het contract loopt af per 31 december 2021, hierna geldt een opzegtermijn van 1 kalendermaand.

Voor de telefonie heeft Recreatieschap Drenthe met RSE Telecom en ICT B.V. een contract afgesloten. De maandelijkse kosten bedragen € 95,50. Het contract loopt af per 1 januari 2026. Er zijn diverse losse telefooncontracten afgesloten met wisselende aflooptermijnen.

Voor de schoonmaakwerkzaamheden heeft Recrecatieschap Drenthe een overeenkomst met TDS schoonmaakservice. De maandelijkse kosten bedragen € 592,35. Het contract liep af per 3 februari 2022. Deze overeenkomst wordt na afloop stilzwijgend verlengd voor één jaar.

Voor het koffieapparaat heeft Recreatieschap Drenthe een huurovereenkomst afgesloten met Peeze. De maandelijkse kosten bedragen € 127,--. Het contract loopt af per 2 maart 2026.

Voor de beveiliging heeft Recreatieschap Drenthe een onderhoudscontract afgesloten bij All Inn beveiligingssystemen. De jaarlijkse kosten bedragen € 150,--. Het contract loopt af per 1 juni 2026.

Voor de aanschaf van een elektrische auto is een leasecontract afgesloten met Stern. De maandelijkse kosten bedragen € 619,-- Het contract loopt af op 1 december 2027.

Ultimo boekjaar is er een schuld aan opgebouwde vakantiedagen van personeel (€ 17.498,--).

In 2022 was er een Europese aanbesteding aanleg wandelknooppunten gegund, werkzaamheden nog uit te voeren (€ 749.997,--).

Er zijn verplichtingen (ww-uitkeringen) met betrekking tot ex-werknemers.

EMU-saldo

Het EMU-saldo is het saldo van inkomsten en uitgaven van de overheid op transactiebasis in een bepaalde periode (boekjaar). Kortweg geeft het EMU-saldo aan of er in een bepaald jaar meer geld is uitgegeven dan er in dat jaar is binnengekomen, of dat er netto geld is overgehouden. Het EMU-saldo is daarmee een indicatie voor de ontwikkeling van de liquiditeits- en financiële positie (eigen vermogen en schulden). Tevens heeft het EMU-saldo een vergelijkbare functie als het kasstroomoverzicht.

Om de overheidsfinanciën in de Eurozone robuust te houden, zijn in Europees verband afspraken gemaakt over het toegestane maximale tekort van het EMU-saldo op nationaal niveau. Omdat het EMU-saldo van alle decentrale overheden onderdeel uitmaakt van het EMU-saldo op nationaal niveau is het voor decentrale overheden (en dus voor gemeenschappelijke regelingen verplicht gesteld om het eigen EMU-saldo te vermelden in de begroting en de jaarrekening.

Berekening EMU-saldo

Het EMU-saldo van Recreatieschap Drenthe komt op basis van de realisatie 2022 uit op €11.817,--. Dit betekent dat in EMU-termen de uitgaven € 11.817,-- euro lager zijn dan de inkomsten.

Hieronder volgt een overzicht van de berekening van het EMU-saldo:

Berekening EMU-saldo	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
Exploitatiesaldo voor mutaties reserves	8.588	7.148	49.527
Mutatie materiële vaste activa	4.298	-10.127	4.470
Mutatie voorzieningen	0	0	-15.685
Mutatie voorraden	-1.071	0	-1.096
Uitbetaling verkoop Pottendijk	0		-274.000
Gerealiseerde boekwinst verkoop MVA	0	0	0
Berekend EMU-saldo	**11.815**	**-2.979**	**-236.784**

Toelichting op de programmarekening 2022

(bedragen in euro's)

BATEN

Personeel

	Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
Detachering	28.700	0	0
Ondersteuning	10.770	0	3.420
	39.470	**0**	**3.420**

Een medewerker heeft middels een detacheringscontract, aanvullend op de taken bij het Recreatieschap, ondersteuning geboden aan de gemeente De Wolden en de gemeente Hoogeveen.

Een medewerker heeft ondersteuning geboden aan de Stichting Cultuurtoerisme, Drenthe ten behoeve van 2 projecten, namelijk Drentsche AA en Drents-Friese grensstreek.

De personele vergoedingen zijn variabel en worden niet opgenomen in de begroting.

Huisvesting

	Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
Huurinkomsten	**6.419**	**0**	**5.469**

Een deel van het pand werd onderverhuurd aan Vitale Vakantieparken.

Overige opbrengsten

	Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
Recreatiecongres	30.204	7.730	0
Recreatiesociëteit	0	8.670	0
Excursie	5.565	2.210	3.334
Verkoop kaarten e.d.	10.953	0	19.939
Cursus R&T-ambtenaren e.a.	0	0	4.900
Overige ontvangsten	17.880	0	10.890
	64.602	**18.610**	**39.063**

Jaarlijks wordt er in het najaar een Recreatiecongres georganiseerd. Vanwege Covid-19 was er geen congres in 2021 en in 2020 was het online. Om deze reden werd in 2022 het congres tweemaal georganiseerd op 20 mei 2022 en op 1 december 2022.

Jaarlijks wordt er een bestuursexcursie georganiseerd (21 september 2022).

De verkoop van kaarten e.d. is niet opgenomen in de begroting.

De verkoop van de kaarten is lager dan in 2021 omdat toen door vernieuwing fietsnetwerk en aanleg wandelnetwerk er een stijging van de verkoop was.

Indien er vraag naar is worden door het Recreatieschap cursussen georganiseerd. In 2022 werd er geen cursus georganiseerd.

De overige ontvangsten zijn o.a. bebording, frames en aanleg routes derden, deze inkomsten zijn variabel en worden niet opgenomen in de begroting.

Bijdrage gemeenten

	Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
Bijdrage gemeenten	**931.953**	**931.953**	**895.739**

De gemeentelijke bijdrage omvat de in de gemeenschappelijke regeling overeengekomen bijdrage in de exploitatiekosten (zie bijlage 1).

Bijdrage gemeenten fonds
Recreatie en Toerisme

	Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
Bijdrage gemeenten	**311.582**	**311.582**	**309.442**

De gemeentelijke bijdrage omvat de in de gemeenschappelijke regeling overeengekomen bijdrage in het fonds Recreatie en Toerisme (zie bijlage 2).

Projecten

	Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
Toegerekende projectontvangsten	**375.090**	**p.m.**	**339.368**

Het mutatiesaldo voor de projecten verschilt per jaar (zie bijlage 4a).

Toelichting op de programmarekening 2022

(bedragen in euro's)

LASTEN

Personeel	Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
Bruto salarissen	647.869	458.837	563.343
Sociale lasten	183.315	196.645	168.014
Uren naar projecten	-184.821	-45.000	-160.793
Loonkostensubsidie	-13.251	0	0
Inlenen van personeel	15.810	0	2.983
Ziekengeld	-437	0	0
Kosten salarisverwerking	4.921	4.133	5.363
Opleiding	1.349	6.101	1.055
Overige kosten	26.489	1.521	6.662
	681.244	**622.237**	**586.627**

In het jaar 2022 waren er 11,17 fte in dienst en in het jaar 2021 was dat 9,24 fte. 10 medewerkers (7,91 fte), 1 oproepkracht en 4 tijdelijke medewerkers (3,26 fte). De 4 tijdelijke medewerkers waren niet opgenomen in de begroting.

De bruto salarissen laten een verhoging zien van € 84.526 ten opzichte van 2021. Dit is te verklaren door:
* CAO onderhandelingen en de normale doorgroei van medewerkers;
* de beleidsmedewerkers hebben extra gewerkt voor ondersteuning van projecten
* en ter ondersteuning van gemeenten;
* een tijdelijke medewerker ter vervanging van een langdurig zieke medewerker;
* een tijdelijke medewerker vanuit het doelgroepenbeleid;
* twee tijdelijke medewerkers voor de aanleg van het wandelnetwerk projecten.

Recreatieschap voert diverse projecten uit. Afhankelijk van de projectopzet en het subsidieregime kunnen incidentele uren die projectmatig gemaakt zijn door interne medewerkers doorbelast worden naar projecten. Afhankelijk van het project kunnen de uren tegen een brutosalaris uurtarief dan wel met een opslag geboekt worden. Dit geeft geen garantie voor de komende jaren. Ten tijde van het opstellen van de begroting waren de door te belasten uren nog niet bekend.

Voor een tijdelijke medewerker, vanuit het doelgroepenbeleid, ontvangen wij een loonkostensubsidie van de gemeente Ooststellingwerf.

De kosten voor inlenen personeel waren hoger door een nieuwe medewerker eerst een detacheringscontract aan te bieden. Na afloop kwam de medewerker in dienst.

De overige kosten waren hoger ten opzichte van het jaar 2021. Er waren kosten voor gerechtelijke procedures € 5.000 en voor het UWV € 10.000 (ww-uikeringen).

Het Dagelijks Bestuur heeft in de vergadering van 8 september 2021 besloten om de bestemmingsreserve personele inzet (€ 35.602) in te zetten ter dekking van de extra kosten ter vervanging van een langdurig zieke medewerker.

Huisvesting	Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
Huur kantoorruimte	42.500	43.350	42.500
Energie kantoorruimte	11.325	10.000	12.000
Onderhoud pand	0	700	0
Huurkosten loods	-5.000	5.000	5.000
Schoonmaakkosten	3.046	3.300	2.040
Overige huisvestingskosten	652	2.250	254
	52.523	**64.600**	**61.794**

Recreatieschap huurt een gedeelte van het Planetron, Drift 11c te Dwingeloo. Een deel hiervan wordt onderverhuurd aan Vitale Vakantieparken. De huurinkomsten zijn opgenomen onder de baten.

De energielasten zijn gestegen door verhoogde tarieven (wereldwijd).

Voor de opslag van gereedschap en bewegwijzeringsborden wordt een loods gehuurd op het industrieterrein in Dwingeloo. Bij nader inzien zijn de huurkosten van de loods opgenomen in de huur van het Planetron, daarom heeft er een tegenboeking van het jaar 2021 plaatsgevonden.

Onderhoud	Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
Autokosten	17.355		12.373
Lease auto	784		0
Kosten vrijwilligers	0		1.800
Onderhoud algemeen	33.165		13.830
Bewegwijzering	15.164		13.838
Toiletvoorzieningen onderhoud e.d.	10.319		8.466
Toiletvoorzieningen energie	1.816		2.179
	78.603	**57.500**	**52.486**

De gestegen autokosten zijn een gevolg van een verouderd wagenpark.

Sinds november 2022 wordt er een elektrische bedrijfsauto geleased.

In 2021 werd er voor een medewerker (vanuit het doelgroepenbeleid), niet volledig inzetbaar, een vrijwilligers-vergoeding betaald. Deze medewerker is gedurende het het jaar 2022 in tijdelijke dienst geweest.

De kosten voor onderhoud algemeen kunnen per jaar fluctureren. In 2022 werd er ten opzichte van 2021 voor Qgis een bedrag van € 6.000 extra betaald voor aanpassingen. Tevens werden er meerdere kleine machines vervangen.

Overige uitgaven	Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
Recreatiecongres	30.204	7.750	0
Recreatiesociëteit	0	1.100	0
Inkoop kaarten e.d.	6.459	0	16.383
Cursus R&T-ambtenaren e.a.	0	0	6.900
Kosten excursie	5.565	2.200	3.334
	42.228	**11.050**	**26.617**

We hebben in het voorjaar en in het najaar een receatiecongres georganiseerd in samenwerking met Marketing Drenthe.

De Recreatiesociëteit is een netwerkgroep met deelnemers uit verschillende organisaties, 3x per jaar wordt er een thema-bijeenkomst georganiseerd. Maart 2020 was de laatste bijeenkomst.

Er werden minder kaarten verkocht, hierdoor ook minder kaarten ingekocht.

In 2022 werd er geen cursus georganiseerd door het Recreatieschap.

Jaarlijks wordt er een bestuursexcursie georganiseerd (21 september 2022).

Overige uitgaven toeristische informatievoorzieningen	Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
Toeristische informatievoorziening	65.407	66.480	63.119
Drenthe.nl	52.000	51.000	51.500
	117.407	**117.480**	**114.619**

De uitgaven ten laste van toeristische informatievoorziening betreffen uitgaven voor de produktie van divers (gratis) foldermateriaal (o.a. Drenthe gids). Daarnaast ontvangt Marketing Drenthe jaarlijks een bijdrage voor het up-to-date houden van de database die gebruikt wordt als basis voor www.drenthe.nl.

Bestuur	Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
Vergaderkosten en dergelijke	**1.438**	**560**	**395**

In 2022 vond er een bestuurswisseling plaats. Hierdoor werden er extra bijeenkomsten georganiseerd.

Bureau	Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
Portikosten	1.215	1.100	1.754
Telefoonkosten	3.620	2.760	4.167
Reiskosten	7.214	10.000	2.788
Reiskosten woon- werk	2.519	0	1.096
Representatiekosten	1.406	1.000	3.942
Kantoorbenodigdheden	1.895	1.100	3.502
Kopieer- en leasekosten	1.944	2.900	2.059
Kantinekosten	1.961	2.100	1.834
Automatiseringskosten	12.368	14.800	16.918
Documentatie en voorlichting	3.940	1.100	7.173
Abonnementen	3.163	1.550	2.934
Bankkosten	263	780	583
Verzekeringskosten	13.621	14.000	10.961
Accountantskosten	12.880	10.700	10.500
Voorziening oninbare vorderingen	8.566		
Overige kosten	0	600	18.580
	76.575	**64.490**	**88.791**

Recreatieschap heeft vele contacten met haar opdrachtgevers en met projectbetrokkenen. Dit brengt reiskosten met zich mee. In 2021 waren de reiskosten laag omdat de meeste overleggen online waren.

De kopieer en leasekosten zijn samengevoegd ten opzichte van voorgaande jaren. De totale kosten zijn lager dan begroot door gezamenlijk gebruik met Marketing Drenthe en Vitale Vakantieparken.

Recreatieschap Drenthe heeft een aansprakelijkheidsverzekering overheid. De te betalen verzekeringspremie is afhankelijk van de exploitatie. Deze fluctueert jaarlijks met name door het verloop van de financiën binnen de meerjarige projecten.

In 2021 waren er overige kosten voor de overdracht en instandhouding van het archief.

Afschrijvingen

	Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
Afschrijvingen	**4.298**	**5.498**	**4.471**

Zie bijlage 3.

Recreatie en Toerisme

	Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
Uitgaven projecten in fonds	**298.807**	**311.582**	**267.806**

De uitgaven aan projecten in het fonds Recreatie en Toerisme zijn per jaar verschillend. De toezegging en de daadwerkelijke afronding vindt niet altijd in hetzelfde jaar plaats (zie bijlage 5).

Projecten

	Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
Projectuitgaven	**375.090**	**p.m.**	**339.368**

Het mutatiesaldo voor de projecten verschilt per jaar (zie bijlage 4a).

Algemeen
De begrotingsoverschrijdingen worden gecompenseerd door direct gerelateerde inkomsten of komen pas tot uitdrukking bij het opmaken van de jaarrekening.

Saldo financieringsfunctie
(bedragen in euro's)

Rente

	Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
Rente Schatkistbankieren	**7.686**	**0**	**0**

Door ontwikkelingen binnen de rentevergoeding van de bank is er sinds jaren weer een rentevergoeding.

Reserves

(bedragen in euro's)

Onttrekking bestemmingsreserve stimuleringsfonds Recreatie en Toerisme	Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
Saldo	**0**	**0**	**0**

Onttrekking bestemmingsreserve personele inzet	Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
Conform begroting	15.852	15.852	15.852
Besluit Algemeen Bestuur	35.602	0	39.000
	51.454	**15.852**	**54.852**

Zoals in de begroting is opgenomen heeft er een onttrekking plaatsgevonden van € 15.852,-- ten gunste van de brutosalarissen. Dit is een bestuursbesluit geweest bij toetreding van de gemeente Ooststellingwerf. In de vergadering van 8 september 2021 heeft het Dagelijks Bestuur besloten de reserve in te zetten voor dekking van extra kosten gemaakt ter vervanging van een langdurig zieke medewerker.

Toevoeging bestemmingsreserve stimuleringsfonds Recreatie en Toerisme	Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
Saldo	**12.776**	**0**	**41.636**

Het saldo betreft het verschil tussen ontvangsten en uitgaven in het boekjaar. Niet alle toezeggingen worden uitbetaald in het jaar van toezegging. De uitbetaling zal dan plaatsvinden in volgende ja(a)r(en). Bepaalde toezeggingen worden pas uitbetaald bij afronding van het project.

Toevoeging bestemmingsreserve personele inzet	Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
Conform begroting	**23.000**	**23.000**	**23.000**

Zoals in de begroting is opgenomen heeft er een toevoeging plaatsgevonden van € 23,000,-- ten gunste van de brutosalarissen. Dit is een bestuursbesluit geweest bij toetreding van de gemeente Ooststellingwerf.

Toevoeging bestemmingsreserve toiletgebouwen	Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
Reservering voor sloop	**13.000**	**0**	**0**

Voor de sloop van het toiletgebouw Havelte is een bedrag van € 13.000 gereserveerd. Het slopen van de toiletvoorziening zou plaatsvinden in 2022. In verband met drukte bij het uitvoerende bedijf is dit verschoven naar week 9 in 2023.

	Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
Besluit Algemeen Bestuur	**0**	**0**	**39.000**

Volgens besluit van het Dagelijks Bestuur d.d. 24 maart 2021 is in 2021 een bedrag van € 39.000 aan de algemene reserve toegevoegd, vanuit de bestemmingsreserve personele inzet, om het weerstandsvermogen op peil te brengen.

Controle**verklaring**

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Drenthe

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel
Wij hebben de jaarrekening 2022 van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Drenthe te Dwingeloo gecontroleerd. Naar ons oordeel:

- geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2022 als van de activa en passiva van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Drenthe te Dwingeloo op 31 december 2022 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2022 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2022;
- de programmarekening over 2022; en
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en de Regeling Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2022 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Drenthe zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel
Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en de rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit
Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de getrouwheid van de jaarrekening als geheel bepaald op € 17.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in de Regeling Controleprotocol WNT 2022. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Controleaanpak frauderisico's
Wij hebben risico's geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening, die het gevolg zijn van fraude. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in de organisatie en haar omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces, de wijze waarop het bestuur inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort, alsmede de uitkomsten daarvan.

De door ons geïdentificeerde frauderisico's zijn als volgt:
- Het in de controlestandaarden veronderstelde risico met betrekking tot het doorbreken van interne beheersingsmaatregelen door het bestuur, inclusief of er indicaties zijn voor tendenties bij het bestuur van de organisatie die mogelijk een risico vormen op een afwijking van materieel belang die het gevolg is van fraude;
- Het risico op het onrechtmatig onttrekken van liquide middelen aan de organisatie;
- Het risico van frauduleuze verslaggeving als gevolg van een onvolledige verantwoording van de opbrengsten.

Onze controlewerkzaamheden ten aanzien van deze frauderisico's bestaan uit een evaluatie van de opzet en de implementatie van de relevante interne beheersingsmaatregelen om deze risico's te beperken. Hierbij hebben wij kennis genomen van de door het bestuur van Recreatieschap Drenthe opgestelde frauderisicoanalyse. Hierbij verwijzen wij ook naar het onderdeel Interne beheersing in de Verplichte paragrafen in de jaarrekening, waarin het bestuur zijn (fraude)risicoanalyse heeft opgenomen. Onze controlewerkzaamheden bestaan mede uit het vragen om inlichtingen terzake bij het bestuur.

Wij hebben door middel van systeemgerichte controlewerkzaamheden onderzocht of de functiescheiding tussen de eerste en tweede autorisatie van betalingen via Bank Nederlandse Gemeenten effectief heeft gewerkt.

Wij hebben gegevensgerichte werkzaamheden uitgevoerd, waaronder het controleren van de doorlopende nummering van zowel inkoop- als verkoopfacturen, het vaststellen van de fiattering door de directie van alle inkomende facturen en het controleren van geselecteerde journaalposten, waaronder memoriaalboekingen, met brondocumenten. Een groot deel van de baten bestaat uit jaarlijkse bijdragen van gemeenten, wij hebben onderzocht of deze conform de begroting zijn verantwoord. Baten uit de detachering van medewerkers zijn aangesloten met de onderliggende contracten. Ten aanzien van overige opbrengsten hebben wij een detailcontrole uitgevoerd.

Tevens hebben wij schattingen gecontroleerd op mogelijke tendenties (inclusief een retrospectieve beoordeling van significante schattingen uit het vorige boekjaar) en de onderbouwing van de tijdens het opstellen van de jaarrekening aangebrachte aanpassingen met brondocumenten.

Daarnaast zijn wij tijdens de controle alert gebleven op indicaties voor signalen van fraude en hebben de uitkomst van andere controlewerkzaamheden geëvalueerd en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude. Indien daar sprake van was, hebben wij onze evaluatie van het risico van fraude en de gevolgen daarvan voor onze controlewerkzaamheden opnieuw geëvalueerd.

In onze controle bouwen wij een element in van onvoorspelbaarheid. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Uit de door ons geïdentificeerde frauderisico's, ontvangen inlichtingen en andere beschikbare informatie volgen geen signalen van feitelijke, vermeende of vermoede fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang.

Controleaanpak veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie
In het onderdeel Weerstandsvermogen en risicobeheersing in de Verplichte paragrafen in de jaarrekening heeft het bestuur de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwd, en afgewogen of de gemeenschappelijke regeling in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Er is sprake van een gemeenschappelijke regeling, wanneer de financiële middelen van het Recreatieschap ontoereikend blijken te zijn, dienen de deelnemende gemeenten de tekorten aan te vullen.

Onze werkzaamheden in het kader van de door het bestuur gehanteerde afweging dat de gemeenschappelijke regeling in staat is de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen omvatten onder andere:
- overwegen of de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing in de Verplichte paragrafen alle relevante informatie bevat waarvan wij als gevolg van onze controle kennis hebben en het bestuur bevragen over de belangrijkste veronderstellingen en uitgangspunten;
- het evalueren van de begroting 2023: nagaan of sprake is van een sluitende begroting;
- nagaan of er zienswijzen ten aanzien van de begroting 2023 zijn ingediend door de deelnemende gemeenten.

Onze controlewerkzaamheden hebben geen informatie opgeleverd die strijdig is met de veronderstellingen en aannames van het bestuur over het vermogen van de gemeenschappelijke regeling om de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd
In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2022 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leiding-gevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie
Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controle-verklaring daarbij. De andere informatie bestaat uit:
- Bericht van het Dagelijks Bestuur;
- Programmaverantwoording;
- Verplichte paragrafen; en
- Bijlagen (Bijdrage gemeenten in de exploitatiekosten, Bijdrage gemeenten in het fonds Recreatie en Toerisme, Overzicht materiële vaste activa, Onderhanden projecten en Toelichting op lopende projecten, Stimuleringsfonds Recreatie en Toerisme, Bestemmingsreserve stimuleringsfonds Recreatie en Toerisme en WNT-verantwoording 2022).

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:
- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de bepalingen van en krachtens de WNT is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het Bericht van het Dagelijks Bestuur, de Programmaverantwoording, de Verplichte paragrafen en de Bijlagen in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.

In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of de gemeenschappelijke regeling in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de financiële risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeenschappelijke regeling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controle-opdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), de Regeling Controleprotocol WNT 2022, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's
    - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
    - dat baten en lasten alsmede de balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerk-zaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde veronderstellingen aanvaardbaar zijn inzake de afweging dat de gemeenschappelijke regeling in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de gemeenschappelijke regeling haar financiële risico's kan opvangen. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de gemeenschappelijke regeling de financiële risico's niet kan opvangen;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Assen, 9 maart 2023
UNP accountants adviseurs B.V.
namens deze

drs. M.R. Heins RA

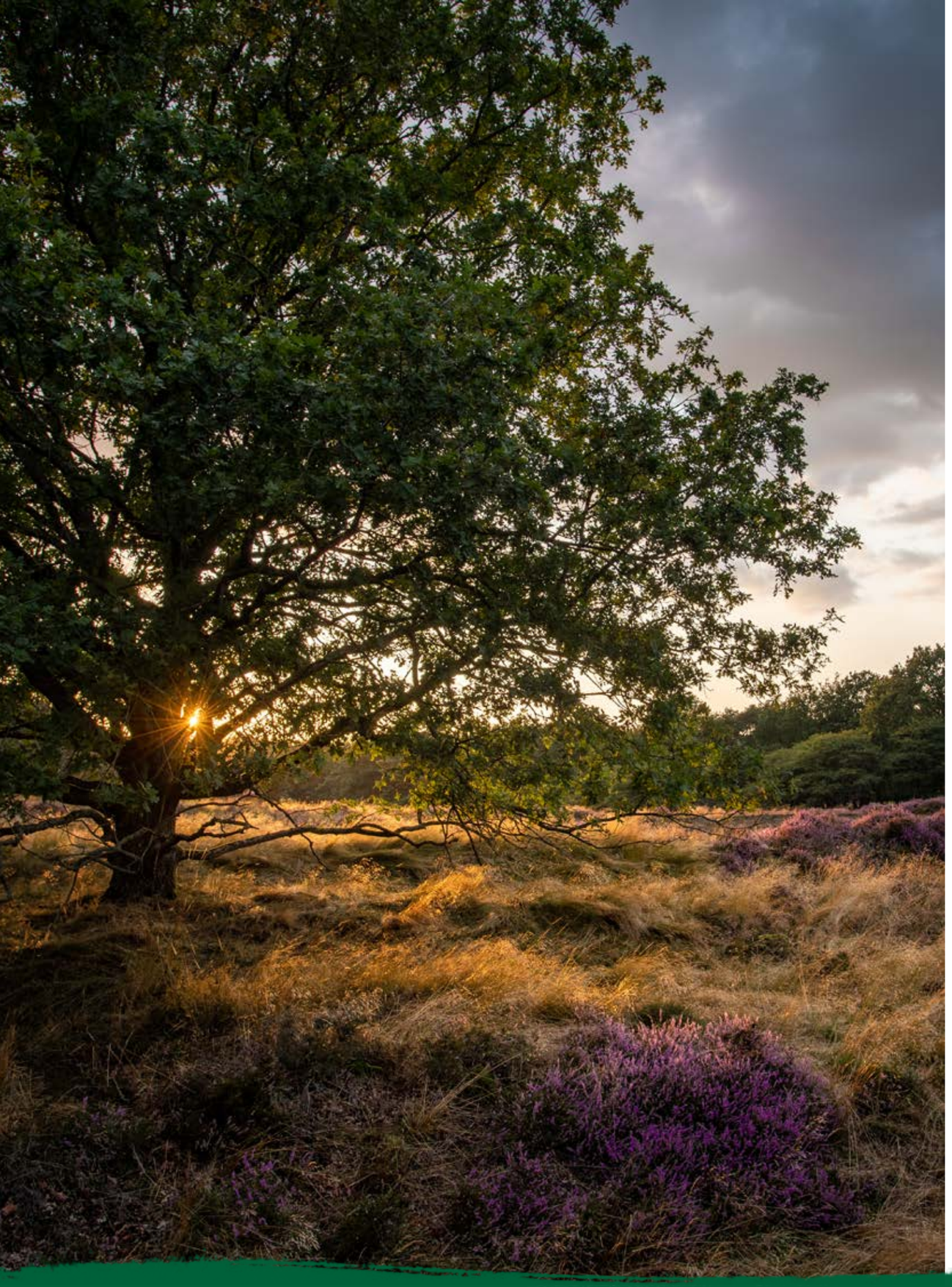

Verplichte **paragrafen**

Verplichte paragrafen

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen; externe risico's
Recreatieschap Drenthe is een gemeenschappelijke regeling die zich bezig houdt met het stimuleren van recreatie en toerisme. Het afgelopen jaar stond in het teken van de oorlog in Oekraïne en ook het Covid-19 virus is nog steeds aanwezig. Dit had grote gevolgen (inflatie, energiecrisis) voor de samenleving en ook voor de sector waarvoor het Recreatieschap actief is.

De meervoudige (mondiale) crisissen kunnen op lange termijn doorwerken in de investeringscapaciteit van de sector en de groeipotentie. Uiteraard hoopt het Recreatieschap dat de sector een spoedig herstel tegemoet kan zien, maar hier is geen garantie voor.

Het kan betekenen dat het economisch klimaat voor langere tijd in een aantal sectoren te maken krijgt met een terugslag. Dit kan resulteren in minder investeringscapaciteit (toekomstige projecten komen moeizamer van de grond vangwege geringe cofinancieringscapaciteit).

Financiële risico's
Het huidige risicomanagement is met name gebaseerd op de bepalingen van de BBV. (Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten). Op 1 januari 2004 is het Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) in werking getreden. Twee keer per jaar, bij de begroting en bij de jaarrekening, moeten de belangrijkste financiële risico's worden geactualiseerd en doorgerekend. Recreatieschap moet een eigen vermogen, een weerstandsvermogen, hebben om deze financiële risico's af te kunnen dekken, mochten ze zich voordoen.

De paragraaf weerstandsvermogen dient volgens artikel 11 van het Besluit Begroting
Verantwoording (BBV) ten minste de volgende inhoud te bevatten:

A. Een inventarisatie van de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de regeling beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken;
B. Een inventarisatie van risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis zijn in relatie tot de financiële positie;
C. Het beleid betreffende de weerstandscapaciteit en de risico's en de realisatie daarvan.

Tegenover de weerstandscapaciteit staan de risico's die het Recreatieschap loopt. Reguliere risico's – risico's die zich regelmatig voordoen en die veelal vrij goed meetbaar zijn – maken geen deel uit van deze paragraaf. Hiervoor zijn immers verzekeringen afgesloten of voorzieningen gevormd.

De risico-inschatting is gestoeld op diverse aannames. De globale inschatting van kans en omvang is tijdsgebonden, waarbij het (voortschrijdend) inzicht sterk afhankelijk is van vele onzekere toekomstige factoren. Onder dergelijke risico's wordt derhalve verstaan: alle redelijk voorzienbare onzekerheden die niet direct vooraf kwantificeerbaar zijn. Daarom kunnen er geen voorzieningen voor worden gevormd.

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, moet de benodigde weerstandscapaciteit die uit de risico-inventarisatie voortkomt, worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. Dit biedt een beter inzicht welke tegenvallers kunnen worden gevangen, zonder dat dit impact heeft op de reeds bestaande plannen. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen. Voor deze zogenoemde ratio geldt in zijn algemeenheid dat een relatie van 1 tot 1,4 gezien wordt als voldoende (beneden de 1 is onvoldoende tot matig). Het Recreatieschap streeft naar een ratio van 1 hetgeen gezien mag worden als " voldoende".

Om een goed beeld te geven van de structurele exploitatie en de projecten zijn een aantal gegevens over de afgelopen jaren opgenomen (bedragen in euro's).

	2022	2021	2020
Algemene reserve	148.756	148.013	102.658
Stimuleringsfonds Recreatie en Toerisme	895.436	882.660	543.936
Bestemmingsreserve personele inzet	7.148	35.603	67.455
Bestemmingsreserve onderhoud	43.569	43.569	43.569
Bestemmingsreserve ontwikkeling infrastructuur	50.696	50.696	50.696
Bestemmingsreserve toiletgebouwen	13.000	0	0
Resultaat boekjaar na bestemming	11.267	743	6.355
Totale exploitatie (excl. Projecten)	1.353.123	1.203.606	1.149.465
Totaal projecten	375.090	339.368	221.997

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen om niet begrote kosten op te kunnen vangen. De weerstandscapaciteit is het bedrag van het eigen vermogen dat vrij aanwendbaar is. Dit betreft de algemene reserve.

Personeel
Een kleine organisatie als het Recreatieschap is kwetsbaar voor wat de personele bezetting betreft. Voor veel functies is de beschikbaarheid van vervanging op hetzelfde kwalitatieve niveau niet haalbaar. Dit betekent al snel dat een beroep gedaan moet worden op externe ondersteuning. Een interim-functionaris zal uit het weerstandsvermogen bekostigd moeten worden.

Ook heeft het Recreatieschap te maken met een werknemer die gebruik maakt van politiek verlof, met aansluitend langdurig (onbetaald) verlof. Deze werknemer heeft een 'terugkeer garantie'; dit betekent dat de kans bestaat dat op termijn deze werknemer weer terugkeert binnen het personeelsbestand.

De geringe omvang en opbouw van de organisatie evenals de werkdruk kunnen financiële risico's tot gevolg hebben. De ontwikkelingen worden door het bestuur en management nauwlettend gevolgd. Periodiek vinden beoordelingsgesprekken plaats waarin aandacht is voor werkdruk en het gewenste ontwikkelperspectief van het personeel.

Op basis van onze inschattingen (kans en impact) komen we tot:
- vervanging bij ziekte en calamiteit (directie); 6 maanden, dagtarief € 1.100, 2 dagen per week € 57.200;
- vervanging bij ziekte en calamiteit (administratie/routebureau); 6 maanden, dagtarief € 550, 2 dagen per week € 28.600;
- risico leeftijdsopbouw/uitval/politiek verlof, 12 maanden, € 55.000.

In totaal betreft het financieel risico voor Personeel hiermee € 140.800.

Onroerende zaken
Het Recreatieschap heeft sinds eind 2020 geen onroerende zaken in eigendom. Waardedaling of hiermee samenhangende risico's zijn er derhalve niet.

Materieel
Het Recreatieschap heeft geen gebouwen in eigendom en geen omvangrijke investeringen in materiële vaste activa gedaan. Er bestaan derhalve geen significante risico's omtrent waardering, vervanging en onderhoud.

Interne beheersing
Het Recreatieschap kent, net als iedere andere organisatie, mee- en tegenvallers in de sfeer van organisatie en overige kosten. Dit kan bijvoorbeeld betrekking hebben op overschrijding van budgetten voor huisvesting, communicatie, kantoor en overige kosten.

Dergelijke tegenvallers dienen opgevangen te kunnen vanuit het weerstandsvermogen. Het budget voor dit type kosten is bij het Recreatieschap ongeveer € 220.000 per jaar. Indien een tegenvaller blijkt in het verslagjaar zal dit, bij continuïteit van de tegenvaller, door middel van een begrotingswijziging in het daarop volgende jaar dienen te worden voorgelegd aan de deelnemers van de regeling.

	Kans en impact	Financieel risico
Budgetoverschrijding	10 % van geraamde kosten	€ 22.000 gedurende 1 jaar

Frauderisico's vormen een onderdeel van risicobeheersing van het Recreatieschap. Risico's zoals financiële fraude, cybercriminaliteit en corruptie worden door het bestuur en management onderkend. Maatregelen zoals risicobeoordeling, interne controlemaatregelen, fraudebewustzijn en monitoring en rapportage kunnen worden genomen om frauderisico's te beheersen. Het blijft van vitaal belang dat bestuur en management zich bewust is van de mogelijke risico's en passende maatregelen neemt om deze te beheersen.

Projecten
De projecten staan bij het Recreatieschap feitelijk buiten de exploitatie. Ter financiering van de projecten wordt een beroep gedaan op externe subsidiegevers. Daarnaast wordt aan een aantal projecten een bijdrage vanuit het stimuleringsfonds Recreatie en Toerisme toegekend. Het saldo van het stimuleringsfonds vormt feitelijk een buffer om de projecten te financieren en de eventuele mee- en tegenvallers op te vangen.

Tegenvallers zullen de mogelijkheden in de toekomst om projecten uit te voeren beperken maar zullen in de basis de weerstandscapaciteit van het Recreatieschap niet aantasten. De stand van de projecten wordt periodiek scherp beoordeeld zodat mogelijke afwijkingen tijdig in beeld komen. In de berekening van het weerstandsvermogen wordt om vorenstaande redenen dan ook met de projecten geen rekening gehouden.

Wederom zijn in 2022 projecten uitgevoerd en in uitvoering genomen. Deze projecten worden administratief en financieel verantwoord via een projectenadministratie. Regelmatig vindt overleg plaats tussen de projectverantwoordelijke en de projectuitvoerende. Aandacht wordt hierbij gevestigd op de juiste toepassing van de subsidievoorwaarden en de actualiteit van de projectadministratie. Hierdoor worden de financiële risico's tot een minimum beperkt.

Balansrisico's
Dit betreft o.a. openstaande vorderingen, afschrijvingsmethodiek op activa etc. Gezien het bedrag en bij welke organisatie c.q. bedrijf wij een vordering hebben openstaan, zullen deze vorderingen in 2023 daadwerkelijk worden ontvangen (het zijn vorderingen met een legitieme basis). Betreffende de gehanteerde afschrijvingsmethodiek is grotendeels aansluiting gezocht bij gemeentelijke uitgangspunten. Derhalve is er geen sprake van een financieel risico.

Gerechtelijke procedures
Op dit moment worden geen juridische procedures door of tegen de gemeenschappelijke regeling gevoerd. Derhalve is er geen sprake van een financieel risico.

Mogelijke invoer vennootschapsbelastingplicht
Per 1 januari 2016 is de wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemening van kracht geworden. De organisatie kent een gering aantal kleinschalige commerciële activiteiten. Het risico dat deze wet op het Recreatieschap van toepassing is, acht zij beperkt.

Samenvatting en afweging
Resumerend kan tot de volgende opstelling gekomen worden met betrekking tot het gewenste niveau van het benodigde weerstandsvermogen op basis van de geformuleerde uitgangspunten (bedragen in euro's):

Totaaloverzicht	**Financieel risico**
Personeel	€ 140.800
Materieel	0
Interne beheersing	22.000
Overige opbrengsten	0
Projecten	0
Totaal	**€ 162.800**

Afgewogen kan worden dat de risico's zich meestal niet tegelijkertijd voordoen. Dit betekent dat de omvang van het benodigde weerstandsvermogen niet per se de optelsom van de samenstellende delen (kans en impact) behoeft te vormen. Verder kan opgemerkt worden dat het Recreatieschap een gemeenschappelijke regeling is. Deze rechtsvorm betekent uiteindelijk dat mochten de financiële middelen van het Recreatieschap ontoereikend blijken te zijn, de deelnemende gemeenten de tekorten dienen aan te vullen.

De huidige omvang van de weerstandscapaciteit is per 31 december 2022 € 148.756.
De ratio weerstandsvermogen bedraagt € 148.756 / € 162.800 = 0,91.
Dit is gezien de omvang van de activiteiten en huidige inzichten door het bestuur als als voldoende geacht. Als tegenvallers niet gedekt kunnen worden zullen de deelnemende gemeenten tekorten moeten aanvullen.

Financiele kengetallen	**Realisatie 2022**	**Begroting 2022**	**Realisatie 2021**	**Norm**
Netto schuldquote	-66,50%	-62,99%	-71,46%	< 130 %
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen	-66,50%	-62,99%	-71,46%	< 130 %
Solvabiliteitsratio	47,49%	50,74%	51,98%	> 25 %
Structurele exploitatieruimte	0,80%	1,13%	4,51%	> 0%
Overhead	24%	30%	26%	

Netto schuldquote
De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van Recreatieschap ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Hoe lager het percentage, hoe beter. Ten opzichte van het voorgaande boekjaar is een verbetering van netto schuldquote te zien.

Solvabiliteitsratio
Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin Recreatieschap in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Het gerealiseerde percentage van 47,49% ligt ruimschoots boven de norm van 25% of hoger. Het stimuleringsfonds recreatie & toerisme draagt met name bij aan de solvabiliteit.

Structurele exploitatieruimte
Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele baten en lasten. Bij incidentele baten en lasten gaat het om eenmalige gebeurtenissen die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. De structurele exploitatieruimtewordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten (exclusief de mutatie van de reserves) en uitgedrukt in een percentage. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. Met het gerealiseerde percentage van 0,80% is sprake van een positieve exploitatieruimte in 2022. Het percentage is lager dan vorig jaar, dit wordt veroorzaakt door een minder sterke toename van de structurele baten ten opzichte van de structurele lasten, wat verklaard wordt doordat er in 2022 meer aanspraak is gemaakt op het stimuleringsfonds recreatie & toerisme dan vorig jaar.

Overhead
Dit kengetal geeft inzicht in de kosten die zoveel mogelijk direct worden toegerekend aan de betreffende taken/activiteiten. De ondersteunende taken van secretariaat, financiële administratie, directie, huisvesting en bestuurskosten behoren, wettelijk gezien, binnen het Recreatieschap tot de overhead. Hierbij de kanttekening dat het Recreatieschap een echte uitvoeringsorganisatie is en alle medewerkers zowel directie, secretariaat als financiële administratie ook projectmatig ingezet worden.

Overzicht van incidentele baten en lasten
Volgens het BBV is het verplicht om een overzicht te presenteren van de incidentele baten en lasten. Op die manier kan worden beoordeeld of en in hoeverre er sprake is van een sluitende begroting. Recreatieschap hanteert hierbij de volgende uitgangspunten:

- Als bestaand structureel beleid, niet zijnde een tijdelijk geldstroom, binnen de termijn van drie jaar een wijziging ondergaat dan worden daarmee de samenhangende lasten of baten in het begrotingsjaar niet als incidenteel aangemerkt. Budgetverschillen op activiteiten inzake structureel bestaand beleid kwalificeren wij dus als “structureel”;
- Toevoegingen aan en onttrekkingen uit de reserves worden als incidenteel beschouwd als het gaat om niet-structurele toevoegingen aan een bestemmingsreserve of dekking van incidentele lasten;
- Meerjarige tijdelijke geldstromen waarvan de eindigheid vastligt vanwege een bestuursbesluit kwalificeren wij als incidentele baten en lasten, ook als de geldstroom (nog) langer duurt dan drie jaar. Hiervan is sprake bij bijvoorbeeld projecten die langer dan drie jaar duren, maar waarvan wel bekend is dat die bijdrage op termijn stopt.

De over 2022 gerealiseerde incidentele baten en lasten zijn als volgt te specificeren:

Incidentele baten en lasten
(bedragen in euro’s)

Incidentele baten	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
Personeel-detachering	39.470	-	3.420
Onttrekking best. res. personele inzet	51.454	15.852	15.852
Onttrekking best. res. personele inzet t.b.v. A.R.		-	39.000
Totaal incidentele baten	**90.924**	**15.852**	**58.272**

Incidentele lasten	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
Tijdelijke medewerker doelgroepenbeleid	20.375	-	-
Gerechtelijke procedures	5.301	-	-
UWV ww-uitkeringen	11.006	-	-
Voorziening oninbare vordering	8.566	-	-
Bureau - overdragen archief	-	-	18.554
Dotatie best. res. fonds recreatie & toerisme	12.776		41.636
Dotatie best. res. personele inzet	23.000	23.000	23.000
Dotatie algemene reserve uit BR personele inzet	-	-	39.000
Vorming best. res. sloop toiletvoorziening	13.000	-	-
Totaal incidentele lasten	**94.024**	**23.000**	**122.190**
Saldo incidentele baten en lasten	**-3.100**	**-7.148**	**-63.918**

Financiering

Algemeen
Het belangrijkste thema van de wet financiering decentrale overheden (wet Fido) is het inzicht geven in de treasuryfunctie bij decentrale overheden. De doelstellingen, richtlijnen en limieten van het voorgestane beleid zijn vastgelegd in het treasurystatuut. De treasuryparagraaf is één van de onderdelen waarmee de wetgever beoogt de transparantie en bestuurlijke beheersbaarheid van deze functie te bevorderen.

De wet Fido schrijft voor dat samen met de jaarstukken ook de overzichten met betrekking tot de renterisiconorm en de kasgeldlimiet bij Gedeputeerde Staten moeten worden ingediend. Evenals in 2021 is er geen sprake van een vaste schuld (langlopende lening), een overzicht betreffende de renterisiconorm is voor 2022 derhalve niet van toepassing.

Om praktische redenen is ervoor gekozen het model ‘kasgeldlimiet’ in deze paragraaf op te nemen. De kasgeldlimiet (de ruimte voor korte financiering) wordt volgens de wet Fido bij aanvang van het kalenderjaar 2022 gesteld op 8,2%. Van het begrotingstotaal van € 1.262.145 is dat € 103.496.

Recreatieschap heeft in 2022 geen gebruik gemaakt van kasgeldleningen.
(bedragen in euro’s)

	1e kw 2022	2e kw 2022	3e kw 2022	4e kw 2022
Omvang begroting per 1 januari (=grondslag)	1.262.145	1.262.145	1.262.145	1.262.145
Toegestane kasgeldlimiet				
in procenten van de grondslag	8,2	8,2	8,2	8,2
in een bedrag	103.496	103.496	103.496	103.496

Berekening netto-vlottende schuld
Vlottende schuld -/- vlottende middelen: € 122.670 -/- € 2.259.695 = -€ 2.137.025

Toetsing kasgeldlimiet
Kasgeldlimiet -/- netto vlottende schuld: € 103.496 -/- -€ 2.137.025 = € 2.240.521

Verbonden partijen

Algemeen
Een verbonden partij is een privaat dan wel publiekrechtelijke organisatie, waarin Recreatieschap een bestuurlijk en een financieel belang heeft. In 2022 was er geen sprake van een verbonden partij.

Bedrijfsvoering

Zie jaarverslag.

Ondertekening

De heer B. Luinge (voorzitter)

De heer D.B. Dijkstra (directeur Recreatieschap Drenthe)

Bijlagen

Bijlage 1
(bedragen in euro's)

Bijdragen gemeenten in de exploitatiekosten (bijdrageregeling) 2022

Gemeente	in %	Werkelijk 2022	Begroting 2022	Nog te ontvangen in 2023
Aa en Hunze	7,75	67.187	67.187	0
Assen	7,50	65.020	65.020	0
Borger-Odoorn	8,00	69.355	69.355	0
Coevorden	9,25	80.191	80.191	0
De Wolden	6,75	58.518	58.518	0
Emmen	18,00	156.048	156.048	0
Hoogeveen	8,00	69.355	69.355	0
Meppel	4,00	34.677	34.677	0
Midden-Drenthe	10,00	86.693	86.693	0
Noordenveld	7,25	62.853	62.853	0
Ooststellingwerf	7,50	65.020	65.020	0
Tynaarlo	6,25	54.183	54.183	0
Westerveld	7,25	62.853	62.853	0
Totaal	**107,5**	**931.953**	**931.953**	**0**

Bijlage 2
(bedragen in euro's)

Bijdragen gemeenten 2022 in het fonds Recreatie en Toerisme ter stimulering van projecten in het kader van Recreatie en Toerisme (bijdrageregeling).

Gemeente		Werkelijk 2022	Begroting 2022	Nog te ontvangen in 2023
Aa en Hunze		45.346	45.346	0
Assen		18.226	18.226	0
Borger-Odoorn		38.936	38.936	0
Coevorden		49.629	49.629	0
De Wolden		16.592	16.592	0
Emmen		14.644	14.644	0
Hoogeveen		14.103	14.103	0
Meppel		14.617	14.617	0
Midden-Drenthe		23.494	23.494	0
Noordenveld		15.464	15.464	0
Ooststellingwerf		15.875	15.875	0
Tynaarlo		17.994	17.994	0
Westerveld		26.662	26.662	0
Totaal		**311.582**	**311.582**	**0**

Bijlage 3

Overzicht materiële vaste activa

Omschrijving	Aanschaf-datum	Afschrijv. %	Aanschaf-waarde begin boekjaar	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Aanschaf-waarde einde boekjaar	Totale afschrijving begin boekjaar	Afschrijving desinves-teringen	Boek-waarde begin boekjaar	Afschrijving boekjaar	Boek-waarde einde boekjaar	Rest-waarde begin boekjaar	Rest-waarde einde boekjaar
Vervoermiddelen													
Bedrijfsauto's													
Volkswagen 3-VLX-11	01-03-2011	20,00	19.708	0	0	19.708	16.708	0	3.000	0	3.000	3.000	3.000
Volkswagen 5-VZK-31	16-10-2012	20,00	20.250	0	0	20.250	17.250	0	3.000	0	3.000	3.000	3.000
Aanhanger + wijzer	30-04-2015	20,00	3.597	0	0	3.597	3.597	0	0	0	0	0	0
Volkswagen 6-VXS-11	02-12-2019	20,00	9.950	0	0	9.950	3.730	0	6.220	1.791	4.429	995	995
Peugeot V-325-K	25-11-2020	20,00	7.000	0	0	7.000	1.365	0	5.635	1.260	4.375	700	700
Subtotaal			60.505	0	0	60.505	42.650	0	17.855	3.051	14.804	7.695	7.695
Automatisering													
HP Pavilion computer	03-04-2017	20,00	1.147	0	0	1.147	1.090	0	57	57	0	0	0
Beeldschermen 3x	18-04-2018	20,00	3.975	0	0	3.975	2.982	0	993	795	198	0	0
Plotter	22-12-2020	20,00	1.975	0	0	1.975	395	0	1.580	395	1.185	0	0
			7.097	0	0	7.097	4.467	0	2.630	1.247	1.383	0	0
Totaal			**67.602**	**0**	**0**	**67.602**	**47.117**	**0**	**20.485**	**4.298**	**16.187**	**7.695**	**7.695**

Bijlage 4a

Onderhanden projecten
(bedragen in euro's)

Naam project	Project nummer	Saldo per 1-1-2022 Vordering	Saldo per 1-1-2022 Schuld	Lasten 2022	Baten 2022	Saldo per 31-12-22 Vordering	Saldo per 31-12-22 Schuld
Regionaal Landschap	790		17.113	0	0		17.113
Buitensportfonds	802		41.470	10.996	0		30.474
Vitale Vakantieparken	811		10.920	1.395	0		9.525
Wandelkn. Deel 3 Meppel/Westerveld/Noordenveld	845		248.327	79.207	0		169.120
Wandelknooppunten onderhoud	850		77.834	8.277	59.626		129.183
Paardrijden en mennen	851		6.788	13.183	5.559	836	
Bankjes in Drenthe	852	19.903		0	0	19.903	
Perspectief 2030	853		5.833	13.333	25.000		17.500
Ruiterroute De Wolden	855		2.303	0	0		2.303
Wandelkn. Deel 4 Borger-O/Coevorden/Midden-Dr.	856		187.881	66.084	52.000		173.797
Wandelplatform	857	539		4.236	0	4.775	
Wandelkn. Deel 5 rest van Drenthe	858		165.000	116.057	542.571		591.514
Wandelroutes WMD	861			612	0	612	
Afgeronde projecten in 2022			-3.714	176.699	180.413		
Mutatie projectsaldo				375.090			
Totaal		**20.442**	**759.755**	**867.191**	**867.191**	**26.126**	**1.140.529**

Bijlage 4b

Toelichting op lopende projecten
(bedragen in euro's)

Naam project:	**Regionaal Landschap**	
Totale kosten:	44.600	
Subsidie:	40.000	
Bijdrage derden:	4.600	
Startdatum:	1 augustus 2015	
Einddatum:	31 december 2021 gewijzigd naar 31 december 2023	
	Saldo per 31 december 2022	17.113
	Nog te verwachten kosten	-17.113
	Nog te verwachten inkomsten	0
	Per saldo	**0**

Naam project:	**Buitensportfonds**	
Totale kosten:	59.923	
Subsidie:	0	
Bijdrage derden:	12.500	
Recreatieschap:	47.423	
Startdatum:	1 december 2016	
Einddatum:	31 december 2021 gewijzigd naar 31 december 2023	
	Saldo per 31 december 2022	30.474
	Nog te verwachten kosten	-2.500
	Nog te verwachten inkomsten	0
	Per saldo	**27.974**

Naam project:	**Vitale Vakantieparken**	
Totale kosten:	247.028	
Subsidie:	0	
Bijdrage derden:	32.028	
Recreatieschap:	215.000	
Startdatum:	1 januari 2017	
Einddatum:	31 december 2024	
	Saldo per 31 december 2022	9.525
	Nog te verwachten kosten	-159.525
	Nog te verwachten inkomsten	150.000
	Per saldo	**0**

Naam project:	**Wandelknooppunten deel 3 Meppel/W'veld/N'veld**	
Totale kosten:	367.858	
Subsidie:	130.000	
Bijdrage derden:	205.858	
Recreatieschap:	32.000	
Startdatum:	1 november 2019	
Einddatum:	31 december 2022 gewijzigd naar 1 juni 2024	
	Saldo per 31 december 2022	169.120
	Nog te verwachten kosten	195.120
	Nog te verwachten inkomsten	26.000
	Per saldo	

Naam project:	**Wandelknooppunten onderhoud**	
Totale kosten:	n.t.b.	
Subsidie:	0	
Bijdrage derden:	n.t.b.	
Recreatieschap:	0	
Startdatum:	1 oktober 2020	
Einddatum:	n.v.t.	
	Saldo per 31 december 2022	129.183
	Nog te verwachten kosten	-129.183
	Nog te verwachten inkomsten	0
	Per saldo	**0**

Naam project:	**Paardrijden en mennen in Drenthe op de kaart**	
Totale kosten:	35.298	
Subsidie:	0	
Bijdrage derden:	2.000	
Recreatieschap:	33.298	
Startdatum:	1 november 2020	
Einddatum:	31 december 2022 gewijzigd in 1 juli 2023.	
	Saldo per 31 december 2022	-836
	Nog te verwachten kosten	-23.164
	Nog te verwachten inkomsten	24.000
	Per saldo	**0**

Naam project:	**Bankjes in Drenthe**	
Totale kosten:	100.000	
Subsidie:	75.000	
Bijdrage derden:	0	
Recreatieschap:	25.000	
Startdatum:	1 december 2020	
Einddatum:	1 april 2022 verlenging project 31 dec. 2024	
	Saldo per 31 december 2022	-19.903
	Nog te verwachten kosten	-20.097
	Nog te verwachten inkomsten	40.000
	Per saldo	**0**

Naam project:	**Perspectief 2030**	
Totale kosten:	25.000	
Subsidie:	0	
Bijdrage derden:	0	
Recreatieschap:	25.000	
Startdatum:	1 december 2020	
Einddatum:	31 december 2029	
	Saldo per 31 december 2022	17.500
	Nog te verwachten kosten	-17.500
	Nog te verwachten inkomsten	0
	Per saldo	**0**

Naam project:	**Ruiterroute De Wolden**	
Totale kosten:	3.839	
Subsidie:	0	
Bijdrage derden:	0	
Recreatieschap:	3.839	
Startdatum:	1 juli 2021	
Einddatum:	1 juli 2022	gewijzigd in 1 juli 2023
	Saldo per 31 december 2022	2.303
	Nog te verwachten kosten	-2.303
	Nog te verwachten inkomsten	0
	Per saldo	**0**

Naam project:	**Wandelknooppunten deel 4 Borger-O/Coev/Mid-Dr**	
Totale kosten:	390.737	
Subsidie:	195.000	
Bijdrage derden:	165.737	
Recreatieschap:	30.000	
Startdatum:	1 juli 2021	
Einddatum:	1 juni 2024	
	Saldo per 31 december 2022	173.797
	Nog te verwachten kosten	-294.797
	Nog te verwachten inkomsten	121.000
	Per saldo	**0**

Naam project:	**Wandelplatform**	
Totale kosten:	10.000	
Subsidie:	0	
Bijdrage derden:	0	
Recreatieschap:	10.000	
Startdatum:	1 december 2020	
Einddatum:	1 september 2024	
	Saldo per 31 december 2022	-4.775
	Nog te verwachten kosten	-5.225
	Nog te verwachten inkomsten	10.000
	Per saldo	**0**

Naam project:	**Wandelknooppunten deel 5 rest van Drenthe**	
Totale kosten:	1.338.813	
Subsidie:	766.217	
Bijdrage derden:	482.596	
Recreatieschap:	90.000	
Startdatum:	1 december 2020	
Einddatum:	31 december 2024	
	Saldo per 31 december 2022	591.514
	Nog te verwachten kosten	-1.222.755
	Nog te verwachten inkomsten	631.241
	Per saldo	**0**

Naam project:	**Wandelroutes WMD**	
Totale kosten:	6.323	
Subsidie:	0	
Bijdrage derden:	6.323	
Recreatieschap:	0	
Startdatum:	1 september 2022	
Einddatum:	1 augustus 2023	
	Saldo per 31 december 2022	-612
	Nog te verwachten kosten	-5.711
	Nog te verwachten inkomsten	6.323
	Per saldo	**0**

Bijlage 5

Fonds Recreatie en Toerisme

2022

Projectnr.	AB/DB-besluit	Project	Bestemd	Totale project kosten	Uitg. eerdere jaren	Uitgaven	Nog uit te geven	"Vrijval/ over-schrijding"	Fin. afw.	Status
887	DB: 11-01-2017	Vitale vakantieparken	50.000,00	zie 2017		0,00	0,00	50.000,00	nee	
888	DB: 04-04-2018	Vitale vakantieparken taskforce	60.000,00	zie 2018		60.000,00	0,00	0,00	nee	klaar
889	DB 14-11-2018	Hünenweg	16.907,00	zie 2019		-3.255,08	20.162,08	0,00	ja	klaar
890	Directie	St. De Hondsrug UNESCO Global Geopark	20.000,00	zie 2014		20.000,00	0,00	0,00	nee	klaar
891	Directie	Congres 2022 en 2021	10.000,00	10.000,00		9.830,08	169,92	0,00	ja	klaar
892	Directie	Bestuursexcursie	6.000,00	6.000,00		5.565,40	434,60	0,00	ja	klaar
893	Directie	NP Drentse-Friese grensstreek nieuwe stijl	6.000,00	500.740,00		0,00	6.000,00	0,00	nee	
894	DB 08-09-2021	Bezoekerscentrum Orvelte 'De Bruntingerhof'	17.500,00	1.127.700,00		0,00	17.500,00	0,00	nee	
895	DB 08-09-2021	Van Gogh in Drenthe	25.000,00	1.300.000,00		25.000,00	0,00	0,00	nee	klaar
896	Directie	Visie recreatief varen in Drenthe	5.000,00	10.000,00		0,00	5.000,00	0,00	nee	
897	Directie	Ontw. vrijetijdssector Drenthe/Perspectief 2030	25.000,00	Zie 2020		25.000,00	0,00	0,00	nee	klaar
898	Directie	Marketingagenda Zuidwest Drenthe	5.000,00	100.000,00		0,00	5.000,00	0,00	nee	
899	Directie	Ontw. wandelnetwerk Aa en Hunze	15.000,00	1.430.000,00		15.000,00	0,00	0,00	ja	
900	Directie	Ontwikkeling wandelnetwerk Assen	15.000,00	0,00		15.000,00	0,00	0,00	ja	
901	Directie	Ontwikkeling wandelnetwerk Hoogeveen	15.000,00	0,00		15.000,00	0,00	0,00	ja	
902	Directie	Ontwikkeling wandelnetwerk Emmen	15.000,00	0,00		15.000,00	0,00	0,00	ja	
903	Directie	Ontwikkeling wandelnetwerk Tynaarlo	15.000,00	0,00		15.000,00	0,00	0,00	ja	
904	Directie	Gem. Ooststellingwerf Toer. Overstappunten	7.000,00	30.000,00		0,00	7.000,00	0,00	nee	
905	Directie	BOCE-gemeenten Energy Game	12.500,00	38.500,00		6.166,67	6.333,33	0,00	nee	klaar
906	Directie	Landgoed Dickninge	1.000,00	17.500,00		1.000,00	0,00	0,00	nee	klaar
907	Directie	TB onderz Wveld/Midden-Drenthe/Borger-Odoorn	3.500,00	27.500,00		2.950,00	0,00	550,00	nee	klaar
908	directie	HHW Express	1.000,00	11.000,00		1.000,00	0,00	0,00	nee	klaar
909	Directie	Congres goed werkgeverschap	1.000,00	20.000,00		0,00	1.000,00	0,00	nee	
910	Directie	Stichting Paardrijroutes	5.000,00	10.000,00		5.000,00	0,00	0,00	nee	klaar
911	Directie	European Week of cycle tourism 2022	7.500,00	7.500,00		7.500,00	0,00	0,00	nee	klaar
912	Directie	Dorpsbel Drouwen picknickbank	250,00	250,00		0,00	250,00	0,00	nee	
913	Directie	Toegankelijk Westerveld	1.000,00	1.000,00		500,00	500,00	0,00	nee	klaar
914	Directie	Nationaal Park Drentse AA duurzaam toerisme	5.000,00	201.300,00		5.000,00	0,00	0,00	nee	klaar

Bijlage 5

Fonds Recreatie en Toerisme

2022

Projectnr.	AB/DB-besluit	Project	Bestemd	Totale project kosten	Uitg. eerdere jaren	Uitgaven	Nog uit te geven	"Vrijval/ over-schrijding"	Fin. afw. rsd.	Status
915	Directie	HVP	7.500,00	50.000,00		7.500,00	0,00	0,00	nee	klaar
916	Directie	RET5 afloop	-996,70	0,00		-996,70	0,00	0,00	ja	klaar
917	Directie	Vernieuwing FKNP afloop	-2.300,00	0,00		-2.300,00	0,00	0,00	ja	klaar
918	Directie	Koppelkansen N34	3.252,07	6.504,14		3.252,07	0,00	0,00	ja	klaar
Totaal			**373.612,37**	**4.905.494,14**		**253.712,44**	**69.349,93**	**50.550,00**		

Afloop 2021										
868	Directie	Ecorys	20.000,00	20.000,00		14.050,00	5.950,00	0,00	ja	klaar
869	Directie	NP Drentse-Friese grensstreek nieuwe stijl	16.000,00	500.740,00		0,00	10.000,00	6.000,00	nee	klaar
870	Directie	Bankjes in Drenthe	25.000,00	100.000,00		0,00	25.000,00	0,00	ja	
871	Directie	Org. Wandelplatform Dr. 2021-23	10.000,00	10.000,00		0,00	10.000,00	0,00	ja	
877	Directie	Recreatieve voorzieningen Oude Willem	16.045,00	100.000,00		16.045,00	0,00	0,00	nee	klaar
884	Directie	Staatsbosbeheer beleven en benutten natuur	5.000,00	33.140,50		0,00	5.000,00	0,00	nee	
885	Directie	Ellert en Brammert film	5.000,00	80.000,00		0,00	5.000,00	0,00	nee	
886	Directie	Ont. vrijetijdssector Drenthe Perspectief 2030	25.000,00	Zie 2020		0,00	0,00	25.000,00	nee	
Afloop 2020										
829	Directie	Marketingagenda Zuidwest Drenthe	5.000,00	zie 2019		0,00	5.000,00	0,00	nee	
837	Directie	Stellingenpad	750,00	35.150,00		0,00	750,00	0,00	nee	
840	Directie	Continu Vrije Tijd Onderzoek (CVO) 2020	5.751,00	17.253,00	2.875,50	0,00	2.875,50	0,00	nee	
843	Directie	Wandelnetwerk Noordenveld (fase 2)	15.000,00	0,00		15.000,00	0,00	0,00	ja	
859	Directie	Paardrijden en mennen in Drenthe op de kaart	24.000,00	24.000,00		0,00	24.000,00	0,00	ja	
Afloop 2019										
777	Directie	St. Het Dr. Landschap knapzakroutes 3.0	15.000,00	114.000,00		0,00	15.000,00	0,00	nee	
780	Directie	Wandelnetwerk fase 3 De Wolden	21.000,00	141.667,00		0,00	21.000,00	0,00	ja	
804	Directie	Kwaliteitsimpuls Ruiterw-Zeegse Drentsche Aa	10.000,00	233.635,00		0,00	10.000,00	0,00	nee	
Totaal			**592.158,37**	**6.315.079,64**	**2.875,50**	**298.807,44**	**208.925,43**	**81.550,00**		

Bijlage 6

Bestemmingsreserve fonds Recreatie en Toerisme
(bedragen in euro's

	stand per 1 januari	bijdragen gemeenten	verkoop Pottendijk	uitgaven fonds	stand per 31 december	investeringen mogelijk gemaakt door het fonds
verslagjaar 2018	438.732	289.597	0	-306.939	421.390	1.682.533
verslagjaar 2019	421.390	290.615	0	-272.594	439.411	2.719.790
verslagjaar 2020	439.411	303.606	0	-199.081	543.936	1.227.385
verslagjaar 2021	543.936	309.442	297.088	-267.806	882.660	1.288.720
verslagjaar 2022	882.660	311.582	0	-298.807	895.435	4.905.494
Totaal						**11.823.922**

De middelen welke per 31 december aanwezig zijn in de bestemmingsreserve zijn reeds toegezegd.
Veelal betreffen dit bijdragen aan langjarige projecten. De uitbetaling van de gelden vindt veelal achteraf plaats (nadat verantwoording van het project is ontvangen).

Bijlage 7

Wet Normering Topinkomens - Verantwoording 2022 Recreatieschap Drenthe
Per 1 januari 2013 is de Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze regelgeving verplicht om de bezoldiging van topfunctionarissen toe te lichten.
De topfunctionarissen betreffen de leden van het Algemeen Bestuur, het Dagelijks Bestuur en de directeur.
De WNT is van toepassing op Recreatieschap. Het voor Recreatieschap toepasselijke algemeen bezoldigingsmaximum is in 2022 € 216.000.

2022

Naam	D.B. Dijkstra
Functiegegevens	Directeur
Functievervulling 2022	1/1-31/12
Omvang dienstverband	1,0
Dienstbetrekking	ja
Beloning	100.933
Onkostenvergoeding	1.610
Beloningen betaalb. op termijn	17.687
Subtotaal	120.230
Individueel WNT-maximum	216.000
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.
Bezoldiging	**120.230**
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.

2021

Naam	D.B. Dijkstra
Functiegegevens	Directeur
Functievervulling 2021	1/1-31/12
Omvang dienstverband	1,0
Dienstbetrekking	ja
Beloning	90.574
Onkostenvergoeding	0
Beloningen betaalb. op termijn	16.427
Subtotaal	107.001
Individueel WNT-maximum	209.000
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.
Bezoldiging	**107.001**

Recreatieschap Drenthe kent een Algemeen Bestuur en een Dagelijks Bestuur.
De bestuurders krijgen geen vergoeding voor hun inzet in de betreffende besturen.

Voor de samenstelling van het Algemeen Bestuur en het Dagelijks bestuur verwijzen wij u naar het jaarverslag.

Bijlage 8

Gebeurtenissen na balansdatum
In het tijdspad van opstellen en vaststellen van de rekening moeten gunstige en ongunstige gebeurtenissen, die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum, altijd in de jaarrekening worden verwerkt als deze onontbeerlijk zijn voor het inzicht van het bestuur bij de vastelling van de jaarstukken. Het gaat dan om gebeurtenissen met materiële bedragen ten opzichte van het totaal van baten en/of lasten.

Wij verwachten vooralsnog geen financiële impact op gebeurtenissen die na balansdatum gespecificeerd moeten worden.

Recreatieschap **Drenthe**

Recreatieschap Drenthe | Drift 11c | 7991 AA | Dwingeloo | **recreatieschap.nl**
KvK-nr.: 52124479 | BTW-nr.: NL003828591B01